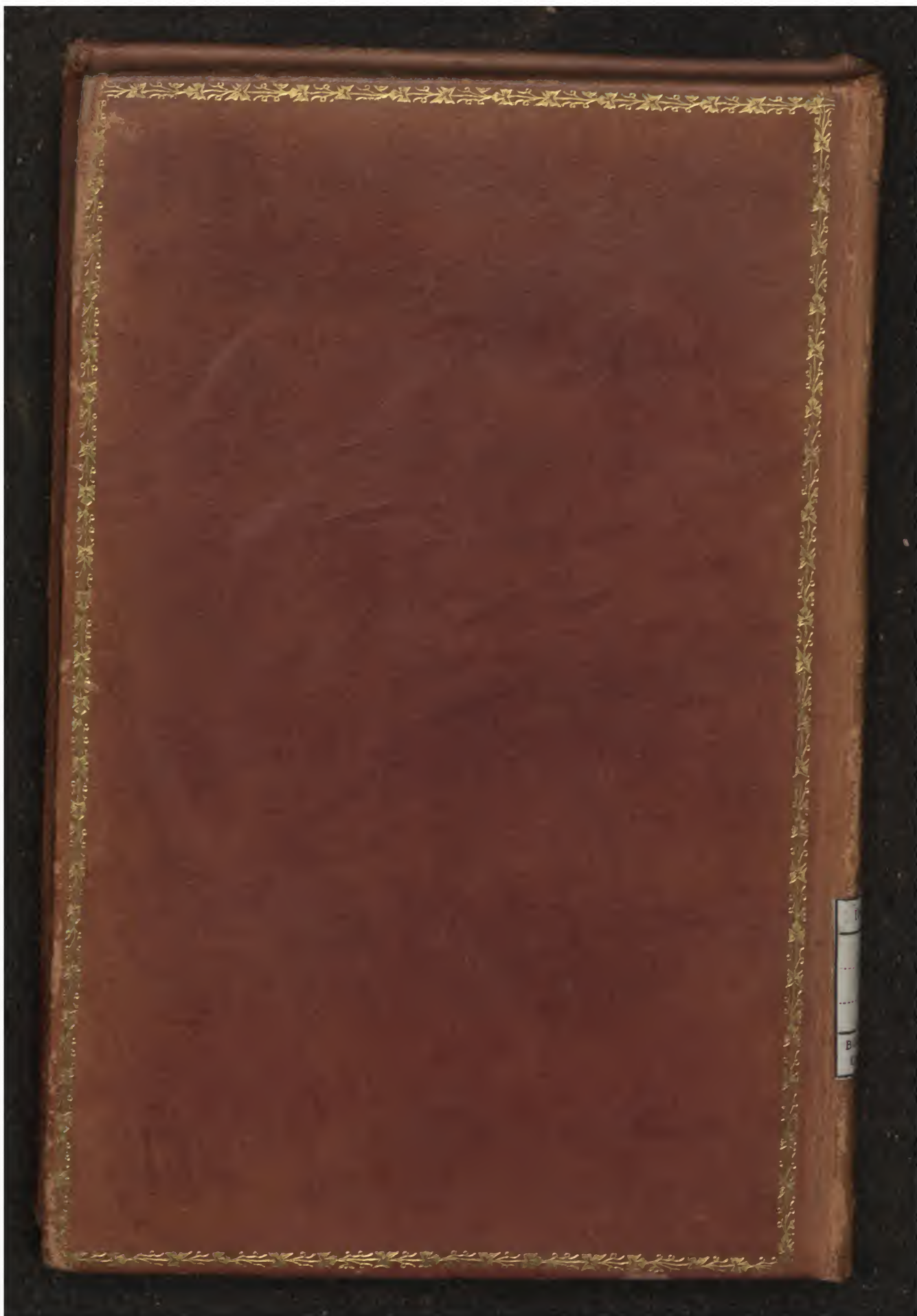

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.6.51 (a)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.6.51 (a)

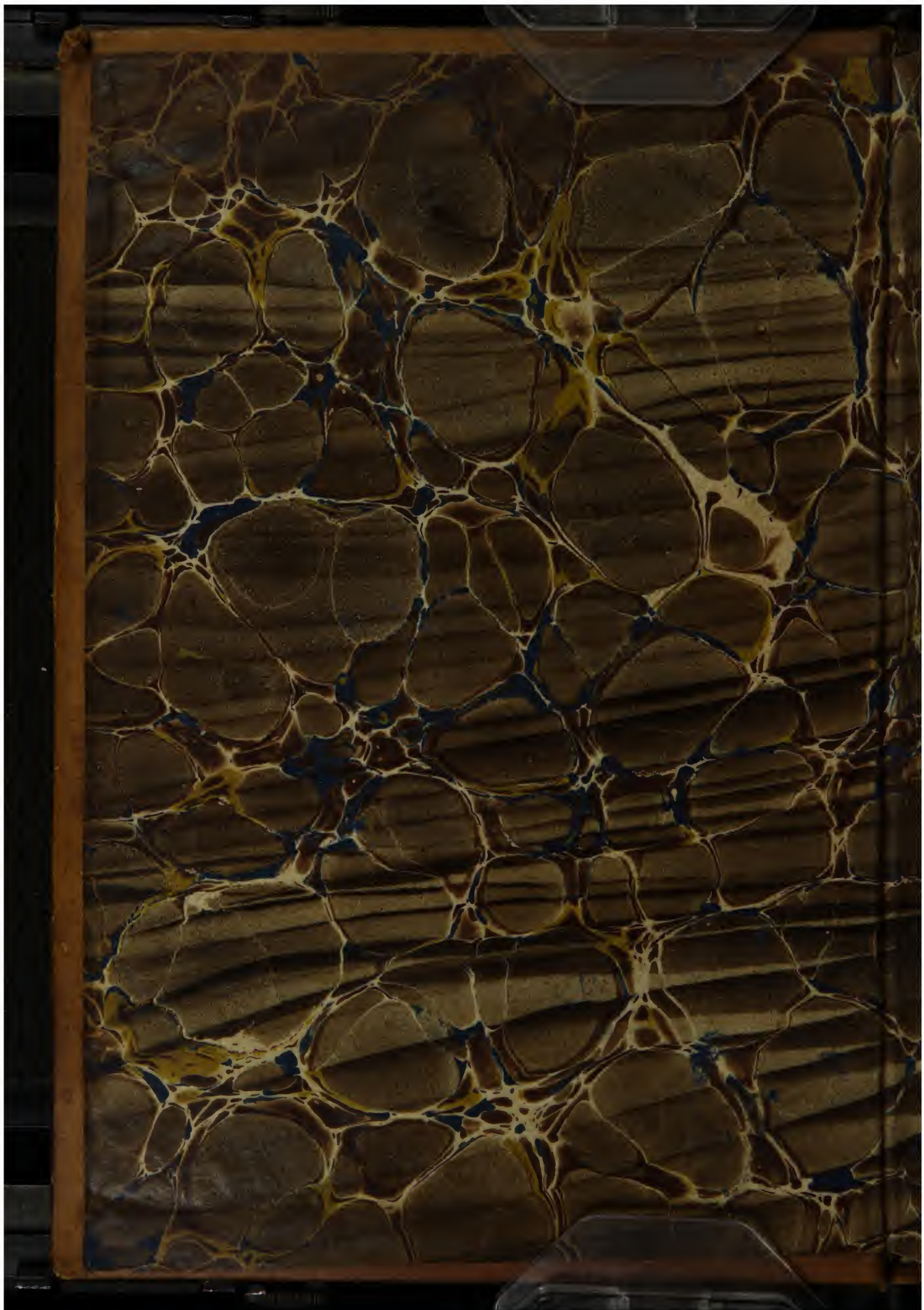
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.6.51 (a)

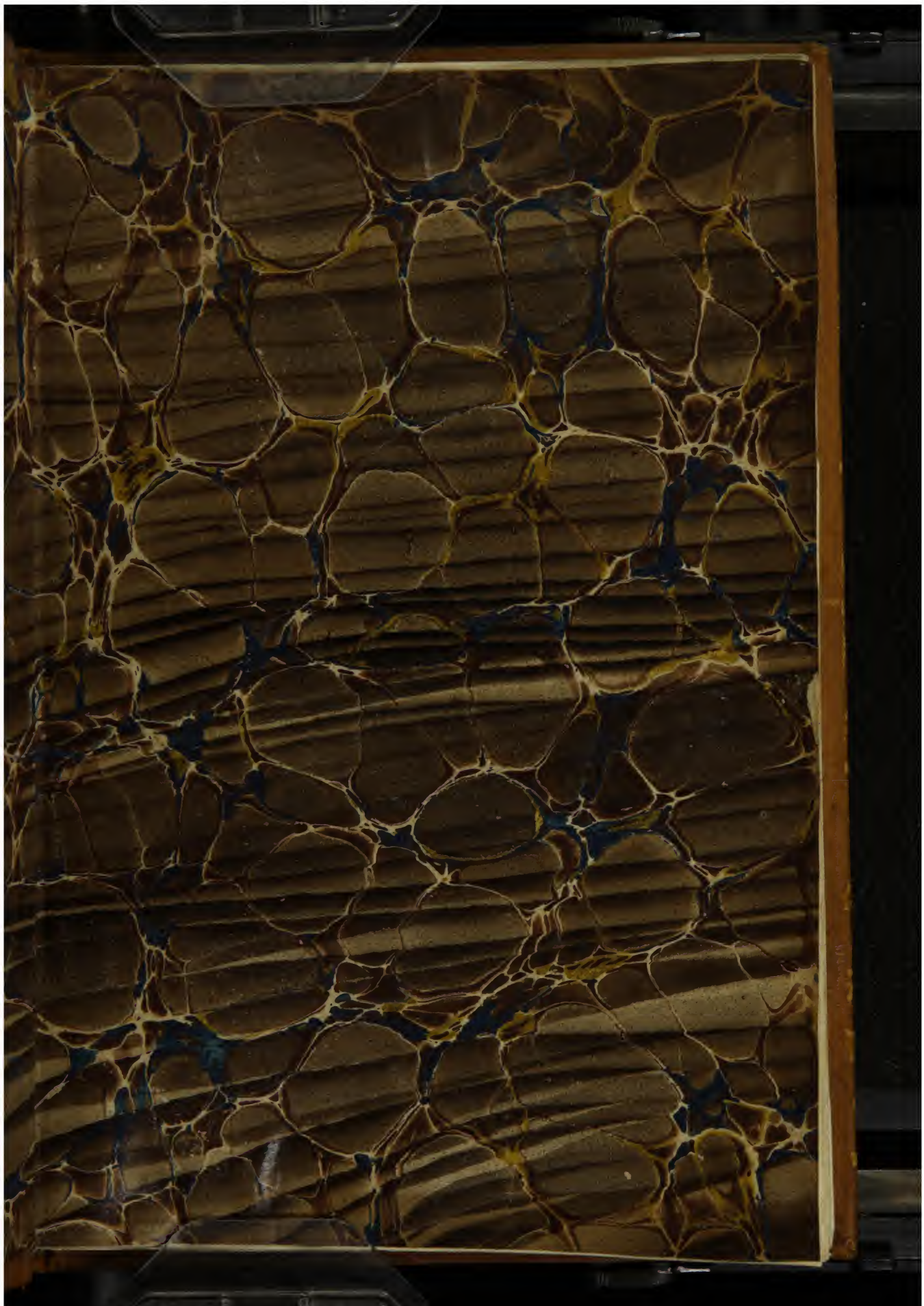

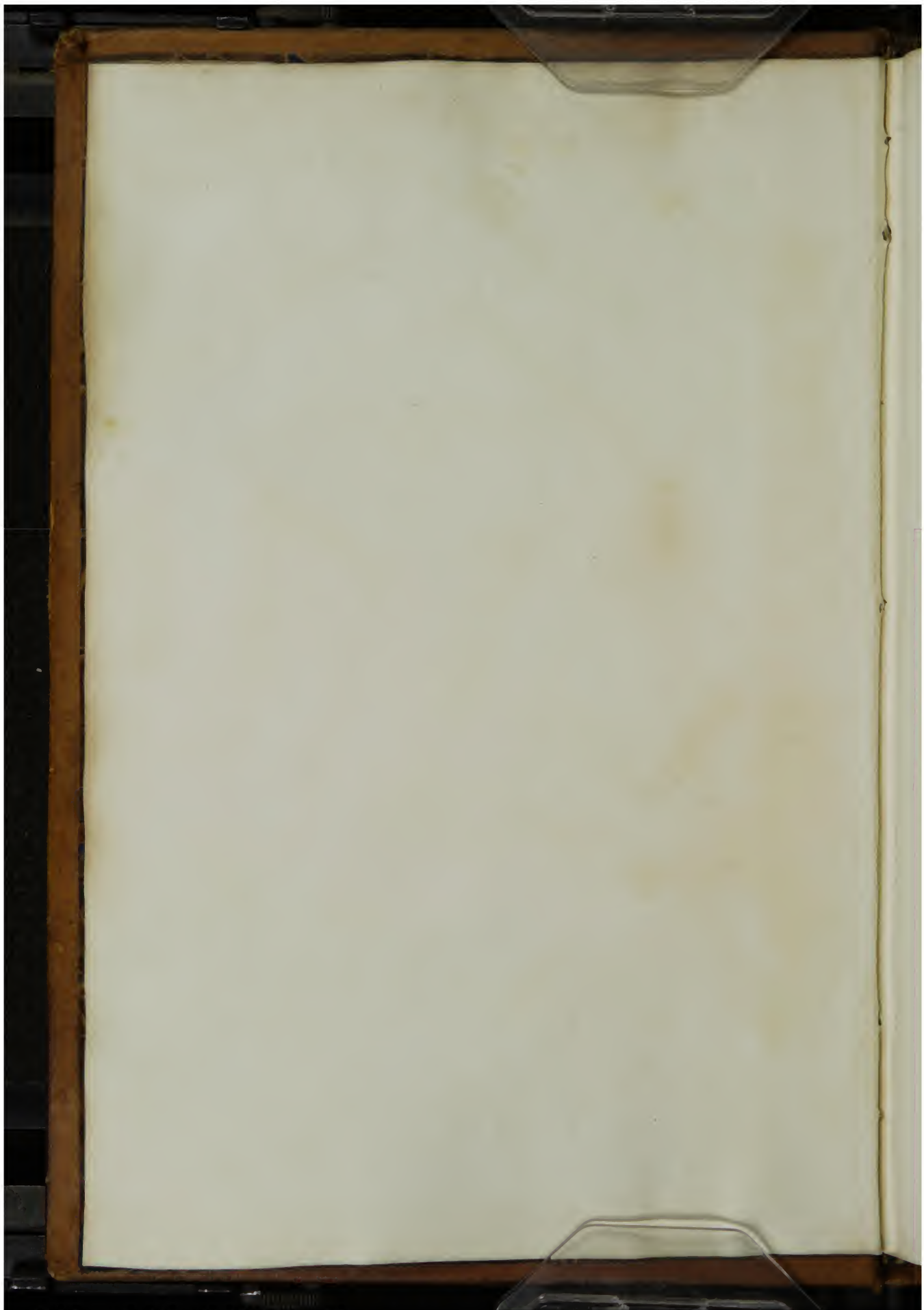
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.6.51 (a)

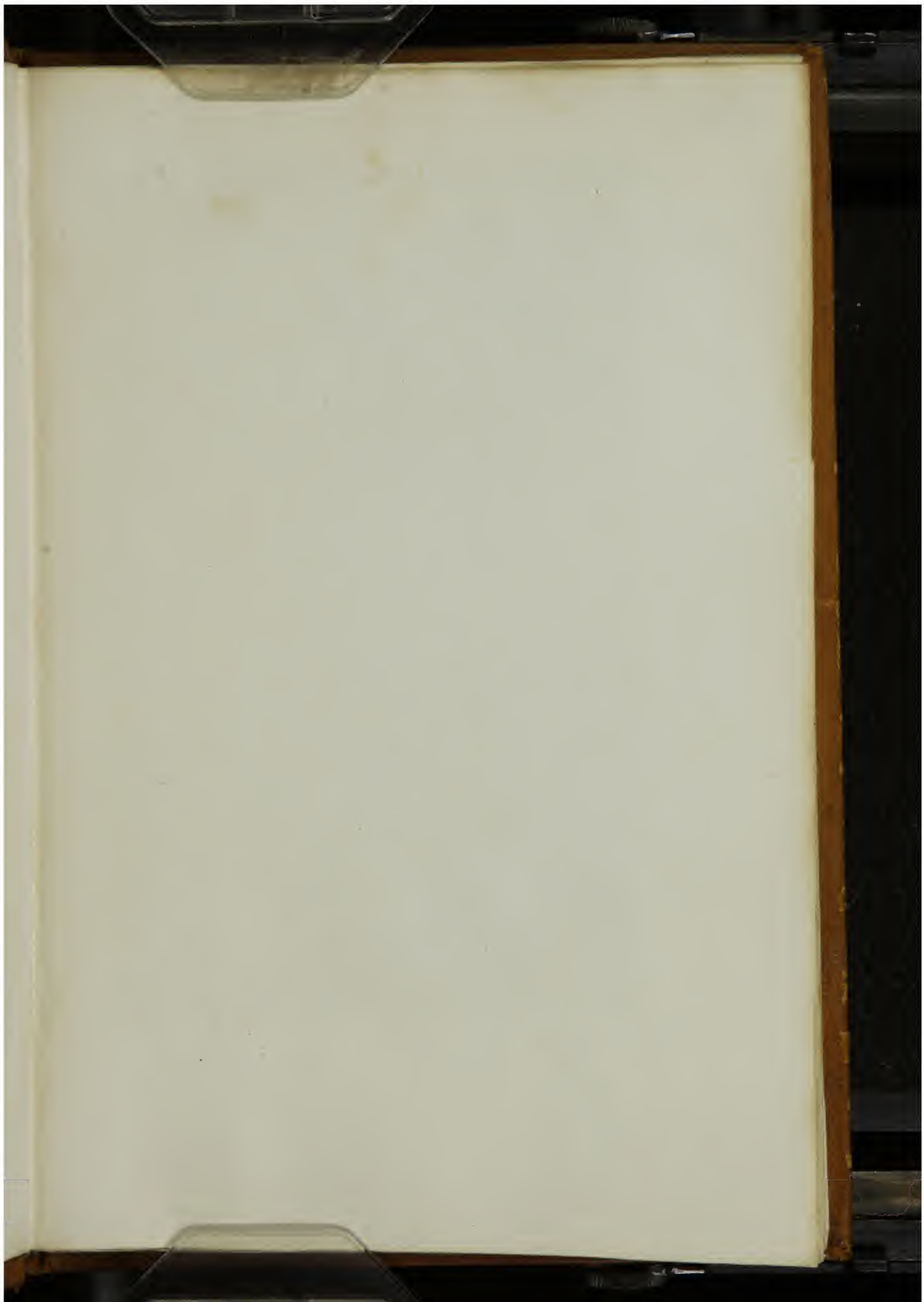

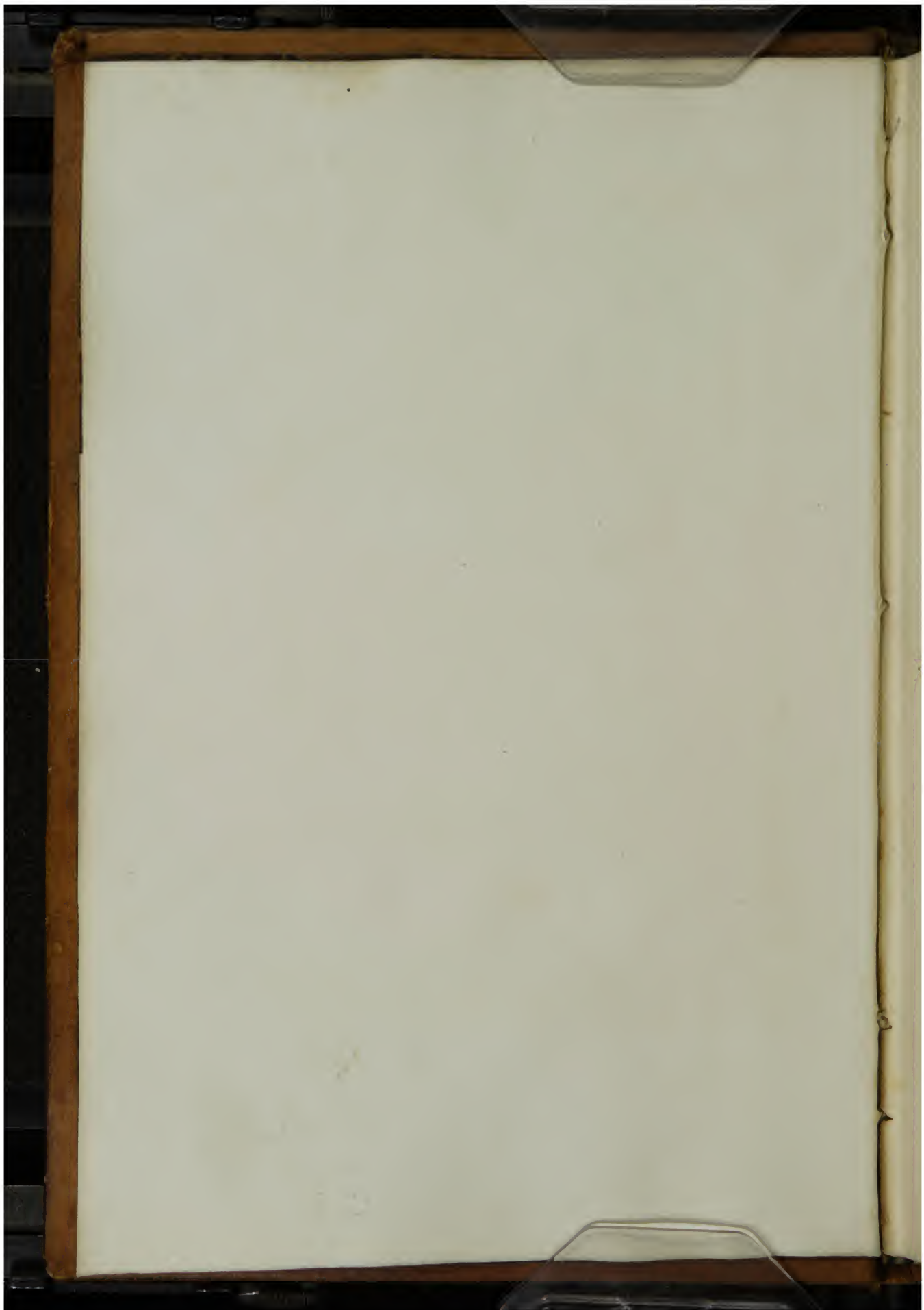
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.6.51 (a)

2

Tractatus pulcherrimus Enee Siluij: siue p̄ij pape. ij. de
curialiū miseria feliciter incipit.

Aneas Siluius Picolomineus: Salutes plurimā dicit
domino Johanni Aich perspicaci ⁊ claro iuriscōsulito
Stultos esse qui regibus seruiūt: vitamq; tū infelicez:
tū miserrimā ducere curiales. Vereor ne qui me arguāt: mibi
q; maledicant: si hac ep̄la quaz tibi sum scripturus ostendero.
Nec enim deerunt qui me p̄ncipibus deferant ⁊ hostē redde
re curent: qm̄ videar homines ab eoz obsequijs arcere. Nam
quis post hac inquit illi regū atria frequentabūt si se futu
ros illic miseros intellexerint. At ego nō id ago ut p̄ncipib⁹
derogē: sed illos poti⁹ magnis leuo molestijs. Instant assidue
q̄ plurimi ⁊ nobiles ⁊ magni viri: qui regū anres obtundunt:
dum in curiā p̄cibus recipi postulāt. Quos cū nequeāt reges
aut vtiliter recipere: aut honeste repellere: in magnaq; propte
rea sint anxietate. gratia mibi nō odiū haberi debet: si quez
ex his monuero curie regis ut suapte renūciet. Nec timēdū est
meis scriptis id fieri ut regū aule deferant. Erit enim semper
stultoz numerus infinit⁹: qui vitā beatā apud reges solū mo
do iudicēt inueniri. Sed caue dicūt alij ne diuinis aduersere
p̄ceptis: dum regū suades euitari seruitiā. cū Petrus ap̄lorum
p̄ncipis ⁊ caput ecclesie Subiecti estote dicat omni creature
humane p̄pter deū: siue regi quasi p̄cellēti: siue ducib⁹ qua
si ab eo missis. Absit aut a me scelus hoc ut ap̄lo contradicam.
uel regibus dicā nō esse parendū. cū ⁊ veritas in euāgelio red
di que sunt cesaris cesari iusserit: ⁊ que dei sunt deo. Cūq; ad
Romanos Paulus doctor gentiū dicat. Omnis aīa potestati
bus sublimioribus subdita sit. Non est enī potestas nisi a deo
Clamo ⁊ ego: obedite p̄ncipibus vestris oēs populi. subiicite
vos sublimioribus potestatibus oēs gētes. Sed memineritis
q; Petrus p̄pter deū ut subiiciamini iubet: nō p̄pter opes po
tētiās uel honores. At ista nō sunt p̄ria meis scriptis: si cū p̄
pheta dixerim. Nolite confidere in p̄ncipibus in filiis hoīum

in quib? nō ē sal? . Preterea q̄plures obiectōes alias qb? te re
spōsorē p̄stituo si q̄ sint q̄ relint me ampli? ipugnare. Ego ad
rē ip̄az veniā si p̄ri? qd hoc me disputare p̄pulerit paucis absol
uero. Genitor me? filii? q̄ mortuo p̄e postum? nat? : pater nūq̄
nomē tulit adoleſcētie sue florē ap̄d antiquū ducē Mediolanē
sez hui? philippi ducis p̄ez pegit. affectusq̄ tādē curie tedijs:
domū redijt: vxorē durit: filios genuit: ⁊ vsq̄ in hāc diē vitā q̄
etā laudatāq̄ degit. Is cū ad se duo senēses iuuenes admodū
nobiles accessissent: ⁊ an regi fuire p̄duceret p̄ci?tati fuissent
sic r̄ndit. Menipſus cū adoleſcēs ap̄d Domex heliodūq̄ diuer
sa deoz ſceleza legiſſet ea licita eē atq̄ honesta credebat. nā qd
dij faciāt q̄s nō arbitret̄ honestū. Idic vir postea fact?: cuz illa
tāq̄ turpia p̄hiberi legib? aīaduenteret incert? aī p̄bōs a di. t
ſciſcitur? ab eis q̄ nā eſſet opt̄a vita. ſz neq̄ p̄bī ſatiſfecerūt
cū iter ſe diſſentirēt: ⁊ alij voluptatē: alij vacuitatē doloris: r̄iz
turē alij: quidā x̄o aī corp̄isq̄ ⁊ fortūe bona ſil iūcta vitā dice
rēt p̄ſtare brāz. Incertior igr̄ ille m̄lto q̄ ātea ut x̄bis vtar Te
rētij p̄ſulere mortuos decreuit ⁊ ad iſeros penetrauit: ac ex ty
relia q̄ ⁊ ipſe vates diuīatorq̄ fuit vbi vita brā eſſet p̄quiſiuit.
Qui cū vates diu r̄ndere negaſſet: i aures tādē iſuſurrās ap̄d
p̄uatos inqt optimā vitā hoc ē felicitatē inuēies. Cīſes quoq̄
lydoz rex q̄ ſe p̄ceteris fortunatiſſimū reputabat: appollinē cō
ſuluit q̄s ſuo tpe felix eēt: p̄tēpl̄it oraculū regias opes ⁊ appa
tus. atq̄ Hglau quēdā arcadē modici ruris cultorē: q̄ metas a
gelli ſui cupiditate nūq̄ exceſſerat felicē eſſe r̄ndit. Vos igr̄ o
iuuenes ſi quō viuatis opt̄ie q̄ritis m̄ime reges adibitis. nā cū
īp̄i felicitatis exptes ſint felices q̄ ſibi dicati ſūt n̄l'o pacto p̄nt
efficerere. q̄ppe q̄ p̄ncipib? ſeruiētes n̄bīl ſibi libertatis relin
quūt: ut ea p̄ſeq poſſint qb? potiti m̄lto ſint q̄ ātea miſiores.
Virtutes enī o iuuenes felicitis vite ſūt effectrices q̄ a p̄ncipū
domicilijs excluſe: ſi qñ caſu aut errore limē ingrediunt̄ eueſti
gio cogunt̄ fugere p̄territe linīſtris morib?: qb? in altis palati
is viuūt: q̄ ſi tēpus diſſerēdi dare: mōſtrarē vobis oēs hoīes.

stultos esse q vitā hñtes aliā in q possint honeste x̄sari ī curi
is p̄cipū se p̄cipitāt: s; abest ociū. Jō vos tm̄ moneo ut agrum
hūc histriōes ⁊ adultores ⁊ alios nebulōes metere sinatis: q
nigrū in cādida x̄tūt. Alls est enī viris bonis apd p̄ncipes lo
cus: nllā emolumēta labōz: ⁊ ut Juuenal' x̄ba resumā: minoz ē
hodie res heri q̄ fuit hec eadē cras detrahēt eriguis aliquid.
Sic filii? genitor. Illi x̄o ab isano p̄posito reuocati domi mae
re ⁊ sibi ⁊ mulis viuere decreuerūt. Et p̄na vox min? in filio q̄
in extraneis potuit. nec. n. me p̄ ab obsequijs curie valuit auo
care: q̄uis sepe multi ne me post p̄cipū resanias ire pditū ad
monuerūt. Sz exptus suz qd p̄i? nō credidi: verāq; p̄is sn̄iam
inuenio. De q̄ libet me nūc in hac eplā discertare: grauiq; tuo
iudicio remittere cūcta. Nā ⁊ tu annis cōplurib? inter aulicos
canes latrastī. Vidi te apud Albertū cesarē honorato in loco:
Et cū te p̄mū noui orator su? in Basiliēn' cōcilio bñdictiōz sibi
et patrū cetū petebas: cū is regni Ungarie dyadēa mortuo so
cero suo Sigismūdo cesare suscepisset. Atq; postq; is quoq; vi
ta funct? est: nō enī triēnio toto ip̄erauit: ad nepotē ei? Alber
tū austrie ducē te cōtulisti: cui? es adhuc p̄siliari?. Quā rē nō
sum nescius apud ignaros rerū mee sn̄ie plurimū detrabere.
Quis enī infelicitē viuere curiales crediderit: cū tu q̄ vir ha
beris bon? ⁊ sapiēs solut? semel curie vīculis itēz te viciēris
Sed sum ego quoq; in eadē qua tu es causa qui annis iā quin
decim curialē seruitutem seruīui: et nunc ecclesiasticos: nunc
seculares secutus sum p̄ncipes. Et quāuis nōnunq; euaseriz
mor tamē in vīcula meapte redij. Itaq; posset aliquis opina
ri ut solus uel cū paucis curie voluptatibus fruar. Jdcirco me
mores curie corā alijs detestari. Sicut apud Mediolanuz quī
Bernardino predicatori cōtractus vsurarios accusabat: ut p̄
hibitis ab his reliquis: solus ipse feneraret. Sed longe aliter
est. nō enim quia placeat mibi curia ideo versor in curia: sed
ne leuitatis accuser: quī genus vite receptum nesciuerim per
sequi. Idem ⁊ te arbitroz retinere. Accidit enim nobis sicut et

coniugatis. Sūt enī admodū multi q̄ viuēte coniuge m̄imoniū dā
nāt ⁊ vrozis obitū cupiūt libertatis amore sempq̄ illi⁹ ad cori
thios pauli mādati meminerūt. Solut⁹ es ab vrozē noli q̄reze
vrozē. Et hī postq̄ libertatē sūt assecuti mor alterā ducūt cōiu
gē: ut vir qdē creqas defuncte valeāt expectare. Sic. n. ē hoīm
cacetes ut vitā quā viuūt diuq̄ vicerūt: ⁊ si malā sciūt mutare
tñ aut neq̄ant aut nesciāt. Hīc Horatius ad eos q̄ suā vitā dā
nātes alienā laudāt. Jā faciā qd̄ vultis in q̄t eris tu q̄ mō mi
les mercator tu p̄sult⁹ mō rustic⁹: hīc vos hīc mutatis discedi
te p̄tib⁹ eia qd̄ statis volūt. Plima sunt mī Johānes q̄ nos co
gūt pseuerare. S; nulla est rō p̄ior q̄ ambitio. q̄ tāq̄ emula ca
ritatis oīa fert onera q̄uis grauissima: ut honorib⁹ seculi ac
p̄plāribus laudib⁹ efferať q̄ si hūiles essem⁹ ⁊ aīaz poti⁹ lucra
ri q̄ vanā venari gl̄iaz studerem⁹: haud multi p̄fecto ī hec ter
dia sese reciperēt. Ad eos igit̄ qui p̄pterea seq̄ reges volūt: q̄
p̄latos ⁊ doctos in curiis esse cōspiciūt: saluatoris nr̄i iesu vo
cē obijciā. Sup cathedrā moysi sederūt scribe ⁊ pharisei qui dī
cūt facite: s̄m opa eoz nolite facere. Nō igit̄ qd̄ īsignes viri ac
mḡri in te faciūt: s; qd̄ facere debēt imitari oportet. Expēdat p̄
us seipsuz q̄ se dicare vult regib⁹: an tollerare labores famē p̄
peti: sitim sufferre: ptumeliasq̄ valeat sustinere. Deīde p̄spici
at diligēter: vtrū ex curia cōsequi possit qd̄ suus desiderat ani
mus. mibi ⁊ angustie apud p̄icipes infinite intollerabiles es
se vident⁹: ⁊ que hoīes optāt illic nullatenus inueniri: quo fit
ut verā patris sn̄ iam arbitrer: de qua nunc trāsigemus.

Ep̄etēda ē igit̄ p̄ina vox: qd̄ ille stultos esse autūat sin
gulos q̄ nō coacte p̄ncipib⁹ seruiūt. Clara vox: dura tñ
fortasse nōnullis v̄: sed audiāt quo pacto probeť. Stulti quo
ad p̄positū nr̄m trib⁹ mōis dicunt hoīes. Stult⁹ est q̄ q̄ritat
qd̄ neq̄t inuenire. Stult⁹ ⁊ q̄ q̄rit qd̄ nocet inuētū. Stult⁹ quo
q̄ ⁊ ille ē qui fine' p̄posito ad quē tēdit: cum plures habeat cal
les deteriozē deligit ⁊ piculosiozē: ut si romā petitur⁹ cū due si
bi pateāt vie: altera breuis atq̄ secura: a tera lōgior plena la

tronib? pgerere vltimā velit. Curiales igit? hoīes aut pma stulti
tia incidūt: aut alterā: aut tertiā: aut qđ asseq nequnt inuesti
gāt: aut qđ inuētū detrimēto sit querūt: aut semitā peiorē deli
gūt: qđ res meli? lōge cognoscem? si q̄ sint curialiū desideria ⁊
quos sibi pstituāt fines pviderim? Mihi vident? oēs qui regū
uel pncipū latera stipāt: aut honores q̄rere famāq; seculi: aut
potētiā: aut diuitias: aut voluptates: nec ificias eo nōnullos
esse q̄ se apud pncipes lucrari aīas arbitrent? ut meritū: tanto
magis nāciscāt q̄to cū maiore piculo militauerit. De his igit?
qñq; generib? hoīm dicēdū ē nobis quos tm distare ut sapiē
tes sint oñdem?: ut facile qđ eosdē deliros amētes insanos ac
stultissimos qat cognoscere. Pri? tñ qđ hoc aggrediar oēs ora
tos volo: ne me quēpiā pncipū carpe cēseāt: aut quouis pacto
serenissimo diuocq; pncipi meo Frederico cesari detrahere. Nā
⁊ si dictur? inter disputādū fueri vitiosos pncipes eē: ⁊ libidi
nū ac stultitie seruos: nō tñ id oībus ascripseriz: nec enī me la
tet inueniri nōnullos xtutū ac sanctimōie cultores: q̄ a pncipi
patu vitia diuio quodā munere sepant: quēadmodū boni apō
gētiles pncipes augustus Vespasian? Tit? Traian? Pi? sunt
habiti: ⁊ apud xpianos Cōstātinus Arcadi? Honoriz? Theodo
sius Carol? magn?: ⁊ quē Bāberga venerat? Vēricus scūs: in q
bus si uel pietatē uel māsuetudinē uel pacis amorē: ul? iustitie
zelū: uel religiōis affectū regis Fredericū nīm nulla in re mi
norē inuēies: tñ abest ut meis sibi scriptis veli detractū: ut ei?
laudes illustrare: ⁊ x sibi? quoad passiz ⁊ oīone soluta decreuer
rī: nec me nūc ei? curia detineret nisi sua me bonitas allerisset
S; me quāta sit curialiū infelicitas ostēsuy: nō qđ ipse ⁊ alij
pauci quos equos amauit Jupiter: s; qđ cōiter pncipes agant
referre oportuit: q̄ si oīa q̄ inferi? mala recēsent in nri pncipis
inueniri curia dixerim apte mētiar: nec min? mētiar si nihil il
loꝝ hic esse cōtēderim: nec ego quēq; momorderim: qz sic ē ho
minū vita ut plus mali ubiq; qđ boni reperiat?.

Ostra intētio est fatuos esse q̄ principib? herēt disputā.

do mōstrare. Jā igit̃ illos aggrediamur: qui tanq̃ appetētes
honorē principib⁹ seruiūt: aduersus quos cū Iuuenali libet ex
clamare: O medici mediā prūdite venā. Delirāt enī qui ppter
honorē p̃cipib⁹ famulant. Ad quoz purgādas mētes nō me
is scriptis s; elleboro poti⁹ esset opus. Quis enī in aulis prin
cipū vez honorē dixerit inueniri. Dant honores in curijs nō
fm mores atq; vtutes: s; ut quisq; ditior ē atq; potētior eo ma
gis honorat. Nā quē vnq; pauperē tāetli pstanti vtute p̃dituz
regū aliq; sublimauit. Audio q; obijcis: fuerunt nōnulli dicis
obicuro nati loco atq; inopes quōdā: qui nūc oībus sunt plati
lic enī p̃cipes voluerūt. S; quos oro sic platos ais: nēpe quos
suis morib⁹ p̃formes inuenerūt. quib⁹ morib⁹? auaritie: libidi
ni: luxurie: crapule: crudelitati: sicut est sane. Placet auaro re
gi q; pecunias vndecūq; refert. Gratus ē libidinoso q; xgines
atq; maritatas sibi cōciliēt. Car⁹ est ebri⁹ q; p̃bibit. Crudeli io
cūdus ē qui sanguinē q; multū effundit hūanū. Nemo accept⁹
est: nemoq; ex puo statu p̃fert alijs: nisi magno aliquo facino
re sese p̃cipi p̃ciliauerit. At hic nō est ver⁹ honor ⁊ stabilis: q;
ex radice venit nō bona. Vera glia ut inqt Cicero est illustris
ac puagata: multozūq; ⁊ magnozū ul⁹ in suos ciues: uel i patriā
uel in omē gen⁹ hoīm fama meritozū: quā nec p̃cipes assequū
tur nec q; seruiūt eis: cū vitijs oēs fere sint dediti. Nec bonum
aliquid agāt nisi fortuito. At trāseunti per orbē tibi inclinabunt
hoīes: denudabūt capita: cedēt loco: salutes dicēt: man⁹ oscu
labunt: ita est certe. At vbi trāsieris digitos retro tendēt: sub
sanabūtq; tibi: ⁊ ille ē inquiēt qui principē nīm seducit: q; bel
lū suadet: qui vectigalia auget: qui onera nobis importabilia
cumulare facit. Et etiā qui xfo pollice quos vult ex nobis oc
cidit: quē dij deeq; oēs perdāt: ne sub ei⁹ tyrānide diutius si
mus. Imōi est honor curialiū: qui si te quisq; es oblectat: nō
verebor te stultū atq; insanū affirmare: qui oblectatiōes tuas
in re fallaci varia atq; oīno falsa reponas. At paralitoz vocib⁹
qui te cenaz grā laudāt: quātū tribui debeat tuipse nosti. p̃e

tereo histriones atq; foculatores ⁊ totius vulgi laudes: quas
vir prudēs pro nihilo reputabit: q; nulla ē vera laus nisi a ve-
ris proueniat laudatis. Adde q; oēs curie sequaces nō quibus
prelunt sed a quibus precedant inspiciūt: ⁊ alti⁹ semp euolare ni-
tunt. atq; cū reliquos p̄cesserint ipsis etiā regibus incipiunt
inuidere: q; inextinguibilis est humane glorie appetit⁹. Cui post
q̄ te dedideris semp Ciceronis in ore habebis: Quicquid est
enī q̄uis amplū sit id certe parū est: cuz est aliquid amplius.
Est insuper philosophorū sentētia: ac p̄fert⁹ Aristotelis in ho-
noribus nō esse finem ponendū: q; ⁊ res incerta est ⁊ in pote-
state alterius. ⁊ qui seruit honori ⁊ huius seculi fame: necesse
est ut multa faciat inuitus. Interduz plus hominibus q̄ deo
seruire cogitur. Duo enim cū sint honores: alter viroꝝ bonorū
alter multitudinis. Stultus est qui primū apud regez venera-
tur: q; inueniri verus honor nō potest vbi virtutes nō regnāt
Qui vero alterā multo stultior est: q; ⁊ rem perniciosam sequi-
tur ⁊ vitiosam ⁊ instabilē ⁊ incertā. Atq; hi perpetuis crucia-
tibus affligunt: cū sibi preferri plurimos ⁊ sepe idignissimos
videant. Nec qui bonorū est auidus vsquā magis q̄ in curijs
angit. Atq; iam satis de honore sit dictū.

Unc ad potentiā eamus. Pulchrū videt apud principes
esse potentē: tutorē vocari regis: precipere alijs: bellū in-
dicere: pacē cōponere posse: obesse ⁊ prodesse q̄ pluribus. Sed
multi decepti sunt dum posse apud reges plurimū quesierūt.
Apud Tyberii Aeronē Claudii tam potens Seianus fuit ut
imperator apud Capreas cū rege Caldeo sedente solus hic im-
periū administraret. secundūq; illud totius orbis caput vene-
raret. Et quippe si ante ipsum oppressa cesaris senectus fuisset:
hunc vnū populus augustum vocasset. Sed nulla est apud
principes diuturna potestas: nulliusq; status debilioꝝ: nulli⁹
incertioꝝ: nullius infirmioꝝ est q̄ eius qui apud principē vide-
tur esse potentioꝝ. Sunt emuli multi: similitudines: odia. Omnis
potentiā magne inuidie subiecta est: incidunt suspensiones: pa-

rant insidie: perstreperunt vndiq; delatores: atq; ut oculis par-
ua festuca turbat. Sic principū gratia offensiuncula uel mini-
ma cadit: interdū etiā nullo crimine perdit: tantū apud princi-
pes subdola lingua potest. Apud Adrianū imperatorē delato-
rū voces adeo valuerunt: ut amicos quos ad summū prouere-
rat post hostiū loco habuerit. Sed ad Seianū redeo: vis ne sa-
lutari sicut Seianus et tam esse potens ut ille fuit. At hic vni-
ca principis epistola captus est: per urbē vnco ductus ad specta-
culū et in libridis ripa truncatus. Omnesq; ipsius statue ex ca-
pitolio deiecte sunt. Perlege sacras lras quot Saul: quot Da-
uid: quot Salomon: ex his qui apud se potētes erāt occidī ius-
serunt. Abimalech quia potentē vidit apud se Isaac: ex regno
repulit: forsitan et interfici iussisset: nisi d'gitus dei cum illo
fuiſſet. Clitonē sue nutricis filiam philippi: patris laudes cō-
parare fuiſſet: Alexander macedo sua manu interemit. Ertāt
nostri tps admodū multa exempla que cōsulto fugio: ne cui
videar detraxisse. De magno regni apulie senescalco nemo me
dicere p:obibet: quia tuta in mortuos est reprehēſio. hic apud
reginam Johannā primo in loco fuit: potentiāq; suam firmio-
rem putabat: quia et stupris sese insinuauerat. At regina cōuer-
so in alium amore: percussores ad illud noctu transmisiſit. quo
mortuo alios sibi cōcubinos substituit parari. Sunt qui apud
reges perpetuo sint potētes sepe qui heri placuit hodie diſpli-
cet. Nullum est in atrijs principū maius studium q̃ ut alios
de gradu precipitent et se erigāt potentū: quilibet appetit. nul-
la inter curiales habitat fides: nō frater a fratre tutus iueni-
tur. nec patri filius fidus est: nec filius patrē seruat: quilibet
sibi studet: oēs preferri volūt: oēs mandare. Si quis potēs est:
mille circa se oculos habet: et toridez linguas ad ruinam eius
aspirantes: et vnus hic alius illinc premit nemiū. multos time-
re habet qui multū potest: et illū omnes oppugnant qui princi-
pi gratior existimat. Ruūt turrez q̃ iuxta flumē hie perpetuū
in se aque cursuz recipiūt. Quid tu facias q̃ eximius volūtate

depēdes: in cui? amore nec ferro nec plūbo s; cera fir? teneris
quā uel infrigidat? amor excutiet: ul' ire feruor eliquabit. Nō
oibus tñ arridet fortūa quātū cācellario nři cesaris Gaspari
Slichio: quē uel mirāda fati clemētia: ul' singularis virt? atq;
p̄stātia q̄ in paucissimis hoīb? repit apud tres cesares iter p̄i
mores potētē reddidit. Alios xō vir vnq; vidim? in curia suc
cessoris tales esse q̄les apud aīcessorē fuere. S; p̄cipitari cōp̄i
mos ex gradu cernim?: ita ut q̄to p̄i? honoratiores 7 potētio
res cēsebant. tāto erīde debiliores 7 ihonoratiores fiāt 7 sint:
inimicis gaudio: amicis xō 7 propinqs 7 sibi dolozi molestie
atq; dedecori. Est aut̄ uulgatissim? eoz finis qui apud p̄inci
pes uel honozē uel potētia q̄ritāt quos in errore tā māifesto
p̄phēsos stultissimos eē nemo negauerit. nec plura de potētia.

Unc diuitias prosequimur q̄s mīme dubiū ē p̄ples mortali
tates i curiales carceres attraxisse: q̄ cū Horatio se labo
rē ferre dicūt senes ut i ocia tuta recedāt. Quidā xō Iuuenal
referūt xba: Qñ ego figā aliqd quo sit mihi tuta senect? a te
gete 7 baculo. Aduersus quos possū saluatoris nři sermonē re
ferre: q̄ tā difficile dicit diuitē intrare regna celoz q̄ per fora
mē ac? trāsire camelū. quo fit ut stultū sit diuitias q̄rere 7 spez
p̄rie celestis amittere. Nec mihi q̄s q̄ timorē famis adducat q̄
si nō hēat xps unde alat paupes suos. Ap̄i nauē 7 retia relique
rūt inqt Hieroni. nec tñ illis quicq; defuit. Libertas xpi pau
per 7 olera Cresi diuitijs p̄ferūt. S; ista fortasse nīmiū religi
ose dñr. nec talia sunt q̄ vulgo probari q̄ant. Agam? igit̄ p̄gui
minerva: p̄sentiamus q̄ Iuuenali 7 Aristoteli ad felicē vitā op?
esse diuitijs: q̄ nō facile emergūt quoz x̄tutib? obstat res an
gusta domi. Sūt q̄ se posse putāt diuitias cumulare p̄ncipibus
seruīetes. at hī ut diuitias p̄parēt libertatē vēdūt: nec tñ diui
tias assequunt. Nā si tibi p̄nceps uel bñficia ptulit: uel feuda
p̄cessit uel res alias: tāto magis seruire teneris quāto maiora
sūt dona. Qd si aliūde nescis ex Gregorio discito. Cū enī inqt
ille: Augent̄ dona: ratōes etiā crescūt donoꝝ. Q̄ si tunc ex cur

ria velis abire cū diues es fact⁹: mor oīa pdidisti. Inuenit̃ cā
submitit̃ accusator: cōuinceris re? etiā non cōmissi crīs: ause
runt̃ bona: ⁊ ne cōqueri vnq̃ possis eripit̃ ⁊ vita: Si xō in cu
ria pseueraueris: oportet ad quis impia regis eē paratū: ire in
bellū: p latrōes trāsire: nauigare in mari: manere ī peste: mille
capitis adire picula: iustū ⁊ iustū ereq̃ mādātū: ridere ⁊ flere
cū rege: laudare quē laudat: vitupare quē vitupat: nulla tibi ī
x̃bis aut in opib⁹ libertas superit. Quid igit̃ stulti? ē q̃ diui
tias p tot tormēta cogere: cū sit māifesta frenelis teste Satiro.
ut locuples moriaris egētī viuere fato. Nōne p̃terea deliramē
tū ē: cū duo uel tres cumulauerint opes oēs hui⁹ liberalitatis
mūficetiā expectare ⁊ nō poti⁹ infinitos respicere: q̃ duz regi
bus eruiūt ad extremā inopiā sūt deducti. Jā dabit̃ inqt̃ Per
si? iāiā donec decept⁹ ⁊ exspes: ne quicq̃ fundo suspirat mun⁹
in imo. Diuitib⁹ nōnūq̃ dari solēt diuitie: sicut ī mare ferunt̃
aq̃. Nemo paup̃ quis diu ⁊ admodū vtiliter fūuerit: tm̃ p̃mij
reportabit q̃tū diues ex obsequio puo. Nō enī fuitia ī curijs p̃n
cipū s; persone pōderant̃. nā ⁊ puos pua decēt: ⁊ magnos mu
nera magna. nec donare reges solēt qđ nequeāt cū libido fue
rit auferre. itaq; nec rē donatā si velis alienare poteris. nec in
aliud regnū trāsferre: nec ex ea quicq̃ disponere qđ regi non
placeat. Nō sūt igit̃ tue hmōi diuitie qb⁹ nō potes vti p: o arbi
trio. Quid qđ neq; testādi facultatē hēbis. nāq; si liberis care
as nemo tibi nisi p̃nceps erit heres. Si adsūt filij: nisi ⁊ ipsi p̃n
cipi fūiāt nō succedūt tibi: taceo quot diuites necati iussu eoz.
sint q̃ eos ditauerit. Solēt. n. p̃ncipes sic nōnullis largiri mltā
sicut ⁊ nos suos pascim⁹: ut eos postq̃ in p̃guati fuerit deuore
mus: sicut de Seneca Lōginoq; legim⁹ quos p̃pter diuitias ī
terēptos Iuuenal̃ affirmat his x̃sib⁹. Ipibus diris igit̃ iussu
q; neronis. Lōgeuū ⁊ magnos senece p̃diuitis ortos. Clauit ⁊
egregias lateranoꝝ obsidet edes. Tota cohors. Perierūt enī ⁊
laterani p̃pter diuitias. Sācte igit̃ scriptū ē ⁊ vere: Qui amat
diuitias fructū nō cupiet ex eis. Adde q̃ paucissimi reges que

sua sūt donāt. rapiūt enī ut donēt: q̄ nec vera sūt dona nec iu-
ste possident: cū vir regnū vllū inueniat qđ nō sit uel partū ul'
ptinuatū fraude. Quid est qđ largiri iuste p̄ncipes possint: vñ
pecūie: vñ de iocalia veniūt q̄ apud p̄ncipes sūt nisi ex raptu ul'
vēditōe iusticie: aut ex spolijs eccliaꝝ. Et ista sūt iniquitatē p̄-
mia q̄ nec regi p̄desse neq; tibi rtilitati donata fuerit esse pos-
sint. Relinqm̄? igit̄ hāc diuitiaꝝ cupiditatē: qz nō implet̄ aua-
rus pecūia. ⁊ auaro ut inqt̄ Hiero. ⁊ Seneca pri? dixerat: tā de-
est qđ bz q̄ qđ nō bz. Scim? scripturā dicētē: qz nō pderūt di-
uitie in tpe vltōis. Dives enī cū interierit nō sumet oīa: et nō
descēdet cū eo gl̄ia dom? ei?. Quam? obsecro tāq; nihil hñtes
⁊ oīa possidētes. vict? atq; restit? ut itez Hiero. Xbis vtar: di-
uitie xpianoz sunt: ⁊ has ē potens nobis dñs absq; ministerio
p̄ncipū tradere. Diuitias veras apud reges uel nō inuenim?:
uel tales inuenim? q̄s lōge meli? fuerat non inuenisse. Et hoc
de diuitijs libasse sufficiat. Ex quib? nī fallor mōstratū ē stul-
ticie operā dare: qui ob opes p̄ncipib? famulant̄.

Unc tēpus admonet ut de voluptatib? differam?: in q.
bus multi mortales beatitudinē posuerūt. Atq; in p̄mis
Epicur? vir alioqn magn? quē phī nri t̄pis magis Xbis q̄ fa-
ctis rep: obāt. Nā quotus ē obsecro uel theologoz q voluptati-
bus nō infuiat. Quā ob rē si quē forte inueneris q aspernetur
oculis pulchritudinē rez nō odore vllō: nō tactu nō sapore ca-
piat̄: secludatq; aurib? oēs suauitatē: huic hoīes ⁊ fortasse pau-
ci deos pp̄tios: pleriq; aut̄ iratos putabūt. In ofoe pro Mar-
cello Ciceronē dicētē inuenim?: qbus ī Xbis oēs quīq; sensus
tetigit: quib? voluptates hauriūt. Cūq; due vie sint quib? hūa-
na vita cōtinet̄. altera xtutū: altera voluptatū. illa deserta in-
culta atq; iterclusa frōdib? ⁊ virgultis: hec semp hoīm frequē-
tia terit̄. nec quis q̄ est q voluptati nō obseq̄t. Sūtq; admodū
multi qui tāq; voluptatib? fruituri obseq̄a p̄ncipū amplectūt̄
quodq; stultissimū sit opereprecii fuerit ostendisse ac de volu-
ptate que primum oculis precipit̄ primū dicamus.

Blectant nōnulli dū splēdidos eqtes pspiciūt: dū bella
geri exercitusq; cōcurrere vidēt: dum formosas cultasq;
mulieres intuent: dū cetus hoīm ornatōz: dū ludos: dū iocos
dū pulchros equos: dū picturas: dū sericeos pānos: purpure
os: aureos. dū mirificas vestes: insignes vrbes: egregias do
mos: alta palacia: marmorea tēpla testudines: viridaria prata
lucos: fontes: flumīa: feras: serenū aerē: mōtes aphzicos: ame
nas valles: armēta: canes: 7 hmōi cetera pteplanť. Et hec oīa
multo iocūdiora sunt puatis hoībuz q̃ curie obligatis. Nā q
seruitio regū mācipat? est: in bello nō ut spectator: s; ut miles
aderit: 7 huc atq; illuc pcurfabit: ac hostē ferire: seq; tueri ma
gis q̃ oblectari oculos cogitabit. Mulieres nō intuebit nisi cū
regi placuerit tūcq; illas videbit q̃ alijs grate sibi molestissime
sint. Ornati vestib? hoīes pl? inuidie q̃ voluptatis pbebūt: et
alienos equos 7 meliores 7 nitidiores q̃ sui nō letabit inspe
risse. Jociis atq; ludis praro itererit: lateri regio semp affistēs
palacia 7o tēpla picturas facili? spectare mercatores atq; pri
uati hoīes q̃ curiales pnt. cūq; reges praro regnoz suoz limi
tes ereāt. Vrbes inspicere nō nisi vni? regni poteris: nec quid
apud alias gētes sit pciosuz vidēdi tibi copia dabit. Ea quoq;
q̃ in cāpis sunt visu delectabilia rarissime ispicias: domo clau
sus q̃si captiu?. nec vnq̃ exibis nisi cū rex uel venari voluerit:
uel aliter aīm relaxare: qđ cū fiet cū matie velles domi manere
cū niues agros coopuerint: uel cū solis seruoze mūd? ardebit.
S; marcet plerūq; sub tecto squalida puluerib? pars maior cu
rialiū: nec in coreis atq; tripudijs seīaz delectatio dat. cuz tu
illā respicias q̃ in aliū ferr: 7 te nedū spernit s; etiā odit. nulla
dies ē in q̃ res mille nō videas q̃ tuū pturbēt aīm semp tibi añ
oc'os īmici sunt. osculariq; manū persepe cogeris quā velles
truncatā videre facileq; plus amaritudinis q̃ dulcedinis vi
sus tuus ex curia reportabit.

In auditu dices: magna est curialiū delectatio: dū no
uitates toti? orbis viros sapiētissimos loquentes: dum

2
gesta viroz magnorū dū cant? sonosq; audiūt musicoz. Credo
7 hoc plerosq; decipe. Sz medēdū ē etiā huic pti i. q; oblecta/
tur? aures curie se astrigat: ac molestiā pro voluptate pcipiat.
nam qđ tu mihi de nouitatib? ais abs negotio pfuto cū plura
illic displicētia q; grata audiant. Cū nūc ciuitates capte vizi p
stātes occisi: spolia facta: rapie pmissē: victores mali victi boni
sepi? referant. Viros autē sapientes q; de morib? ac secretis na
ture disputāt: quiq; hīstōrias referūt: nō nisi padulatōes apđ
pncipes accipies. Q; si nōnūq; oratores atq; phī disertī curias
adeūt: ofonesq; corā pncipib? hnt: nō tā dulce ē eos illic aure
vbi cū metu magis loquunt q; in scolis vbi sunt liberi: 7 ad ve
ritatē nō cōplacētiā fant. Hic est q; Athenis dū libera ciuitas
fuit: 7 Rome dū psules rēpub. gubernabāt: līaz studiā marie
flouerūt. In curiis xō glibet sermo padulatiōez habet: nihil
ad rez dicit: cōmēdant mali: boniq; vituperant. Sūt q; vetēz
narrāt hīstōrias: sz mēdose atq; puerse claris auctorib? nō cre
dit: sz fabulis inanib? fides adhibet. Plus Guidoni de colū/
na q; bellū troianū magis poetice q; hīstōrice scripsit. Vl Mar
filio de padua: q; trāslatiōes impij q; nūq; fuerūt ponit. Vl Vin
cētio morcho q; Linio Salustio Justino Quīto curtio Plutar
cho ac Suetonio pstantissimis auctorib? credit. Citharistas
xō ac cātores: quīs curia solet optios hre. plus enī hoc gen?
hoīm q; phōz uel poetaz pncipib? placet: nō ad tuā sed regis
audies voluptatē. Cūq; dormire aut aliud op? agere velles: tū
potissime istoz sonis aut cātibus ingetaberis. Oibus hoc vi
tiū est cātōzib? inqt Horati? inter amicos ut nunq; inducant
aīm cātare rogati: iussi nūq; desistāt. quo fit ut cū nolis audi
as: cū velis nusq; appareāt: 7 tñ his singlis kls aliqd coheris
elargiri. Quid q; oīa iurgioz atq; rīraz sūt plena: vnus alteri
maledicit: increpāt se inuicē: blasphemie in deū sanctosq; iaci
unt: oēs in pfuso loquunt. tot clamores sunt ut vir sociū qui p
pe te est valeas audire. quilibet sua facinora narrat cura dero
gatione alteri? illi suā patriā laudāt 7 alienā vituperāt: spur

cissima vndiq; verba psonat: nulla in xbis modestia: nulla reuerentia: nullus pudor. Scurrere semp audiunt. uel detrahentes: uel ructantes. nam his solis libertas est quicquid uel facere uelint uel dicere. Et hec si quis sapiat mutus potius esse uelit quam audire.

i Am de tactu pgamus in quo uenus potissime dominatur quam nonnulli rerum ignari blandissimam in curijs esse perfidunt. Ex eo errantes quod mulieres eos amare consueuerunt qui vestibibus sunt ornati: qui crines ventilant: qui tormentis intersunt: qui canunt: qui choreas ducunt: qui semp leti atque hilares inueniuntur. sicut curiales esse videntur. Sed minime ita est: ut grata sit hic uenus. Nam siqua est mulier que hos amat non tamen eis se credit: quos loquaces agnoscit: iactatores: instabiles: plurium amatores. nisi forsitan aliquod est que famam perficiat: tuncque multi circa unam concurrunt. nec ullam sine rivali diliges: hinc rixae: contentiones: odiosa verba: interdum verbera et homicidia. nullam nutrire modico poteris cui ad sint quod multa promittant. ueniet alter te pulchrior et acceptior. nulla tamen fides est quam uno contenta sit viro. sepe cum amica petes: aut alium cum ea inuenies: aut isse illam ad alium repies. Quod si grata tibi obtigerit et fida puella: non poteris nisi rapti et per furtum esse cum illa. neque enim seruire regi et amori poteris quod uterque insolens dominus est: et qui homines totum uult sibi. Adde quod nec dum amica sed nec coniugem in curia pudicam seruabis: tot sunt undique proci: tot formosi iuuenes: tot promissores: tot lene: ut nec castissima coniuncta resistere tot impugnationibus possit. quod si probatissima fuerit deserenda est tamen: cum indies curie principum moueantur siue coniuncta sit siue concubina: tunc anxietas mentis quod dolor: quod nec cum amica remanere: nec illam ducere tecum potes: et instabilitate sepe remanentis cuius est in horas mutari semp suspectam habebis. Iuge irrationes ac detractores quod fiunt amantibus. Dinuera discrimina: potestates: suspitiones. Omnia hec cum sint prauis grauia: curialibus importabilia: nec uisquam in atrijs regum tactus oblectatur.

Equuntur alij duo sensus odorandi et gustandi: qui primum coniuncti sunt: partim disiuncti. Namque dum seruicula redolent

tia sapidaq; comedim? vterq; sensus letat. Siq; aut floz et vn
guetoz sequat fragrantia: no gustu sz odoratu iuuabit. et offm
suu odorat? amitter: cu in palato cib? masticabit. Et hi qb? in
solo palato e ca viuendi stulti sut: et pecudu vita no hoiz sectat.
Na et apls eos vitupat quoz de? veter est. rem naq; danata se
quunt. Quis plimi ppterea velint regib? obseq ut bibere atq;
edere marie possint. et q; pncipes optis vtunt vinis atq; ciba
rijs: vsci quoq; se eisdē sperat: potaturosq; cu regib? se pfidut
ac sicut musce pingues mēsas: sic isti vntas dnoz ppinas ise
ctant. Quis regalib? epulis magis musce q; isti potiāt. Vide
am? igit apud fastigiū regale q̄ta sit curialiū edēdi atq; bibē
di voluptas: q̄ sane tūc optia est cū fames adest atq; sitis: cum
nec illa nec ista ptrahit. Et i curia praro ante meridiē cibaria
distribuant: quo tpe nō famelici sz rabidi sunt hoies. Quibus
dā x̄o expectatio lōga debilitatis spiritib? appetitū subripuit
Alij modico pane uel caseo p̄gustato ozificiū stomachi clausu
rūt: quo fit ut alij vorēt q̄quid apponit et ad crapulā impleāt
Alij uel numiū sumere neq̄ant. Interdū in ortu diei et añ lucez
fercula posita sūt: q̄ nisi comederis vsq; in noctē ieiunabis: nec
tñ stomach? officiū suū fecit: nec appetit? adest: cum post meri
diē p̄asus fueris rursus post horā cena ponit. nūq; in suo tpe
cib? affert. hīc subite mortes atq; intestata senect?: et ozieris: et
vomit?: et ilioz dolor: et calcul?: et morboz oīa genera viuunt. q̄
lis cena tñ vinū qd succida nollet lana pati ut Iuuenal ait af
fert: qd cū biberis insan? fias: acetosus: aq̄ticū: corruptū: pen
dulū: acerbū: aut frigidū: aut nimis tepidū: colore: saporeq;
malo. Taceo illos pncipes qui tñ ceruisiā in potu pbent: q̄ cū
vbicq; amara sit: in curijs tñ et amarissima ē: nec tibi aut i argē
to aut i vitro dari credēdū ē: ppter qd rome cū bochare nemo
lauari volebat. Ego magnifico hero meo Gaspari cancellario
gras ago q me hac ex snia imūditiaz dtraxit et ad lautā ei? mē
sā deduxit. Quis nisi ipe fuissz iā curiaz tedhs renūciassz. Sz
psequar ceptū iter. Pisces tui uel luci parui uel carpones: uel

allectia si natalitiū fuerit. poteris ⁊ tencā gustare luti ī quo ia
cui odorē fetētē. uel anguillā colubre ꝓgnatā: aut hosce pisces
q̄ apud cloacas vrbiū nutriunt. Si q̄s tibi nobilioꝝ piscis ap/
ponet̄ q̄triduan⁹ erit. panis tu⁹ niger ⁊ adeo durus ut vix ge/
minis dētibus frāgi queat. Et q̄uis eodē ꝓcio sepe niger ⁊ al/
bus panis emat: ne tñ aliueſcas semp nigro pascere. Volūtq;
dñi assidue inter se ac seruos disparitatē notari: q̄uis neq; vo/
luptati nōnunq; neq; vsui fuerit. Tua insup fercula eadē sūt.
facileq; in annū quid tibi edendū sit scire poteris: queres ad/
modū voluptatem: dīminuit que solet varietatibus irritari.
Possēt forlitā aliquis hoc tollerare: nisi melioꝝa ꝓ se ferri cō/
tinuo cerneret: sicuti curialibus accidit qui dū sordidū panē
terunt: dūq; in mortē equoꝝ uel ordeū uel speltā vorāt: aut q̄s
vocāt caseatas. Interea dñi piscē quē corlica misit. uel thauro/
minitane rupes. seu iētia nanq; guttura satiare nō sufficiunt.
Nostra flumina ne maria dū piscatores ꝓrima queq; scrutan/
tur retibus: nec piscē sinūt in vicinia crescere: ecce mox alium
qui longi latiq; pectoris: necnō squillā deferta sparagis vndi/
q; septā: cuius cauda ne dum familiā sed hospites quoq; liqui
affuerunt conuiuasq; despicit: ille murenā adducit ex Sicilia
quā inter scyllā ⁊ caribdim cepit dū auster se cōtineret. Quid
accipēseres: turtures: temulas: aut alios pisces enumerē: quic/
quid in aquis suauius alitur ante ꝓincipē: atq; id uel assum/
uel oleo venefrango: uel vino coctū optio inter odoriferas her/
bas intrueberis. Marcia inter pisces tibi inuidia accrescit: nec/
minor inter carnes: cū ceruū leporē apꝓum capream castora: fa/
scianū perdicē gruem pauonē oricem gallinā turdos merulas
ficedulas ardeas anseres: edulos agniculos cuniculos asperi/
olos: ⁊ quicquid volat ⁊ quadrudat saporis egregij vorātez
ꝓincipem videas: atq; hec egregie condita: pulmentarijsq; ꝓ/
parata suauissimis. Que cum respicis: nihil ex his que ante te
sunt mordere potes: sed expectas ⁊ ad comitē dicis: ecce iā da/
bit nobis semiesum leporē: aut aliquid quouis pacto gusta

re. Casus ex Parma Placētiaq; deducit. Sudās cecus pinguis
ex ouibus factus que solū serpillū cū suauissimis herbis depa
ste sunt. Structorē interea saltantē per domū ⁊ chiromāta vo
lanti cultello ante dñm diuersis gestib⁹ leporē atq; gallinā se
cantē spectabis: ⁊ qui te nihil horū pmittit tangere quibus ob
lectareris. Quis nā est qui rebus in istis voluptatē esse curia
libus credat. Quis nō potius penā ingentē cruciatūq; mari
mū recognoscat: an nō similitū est hoc tormētū illi: qđ Poete
finnerūt de Tātalo: qui nec in aquis bibere nec in pomis ede
re pōt: q̄uis ad mentū vsq; vtraq; sibi pertingāt. Quid qđ in
mensa p̄ncipis assidue fabulat: atq; tacēda dicēdaq; fat: cū tu
nec loqui nec hīscere audeas. Nā si forte mutire p̄sūperis: aut
nutu aliquid significare: q̄li casus per plā-as educeris foras:
ac uel latro uel fur vocaberis uel adulter. Maxia queq; dom⁹
ut Juuenalis ait seruis est plena supbis. ille panē magno cum
murmure porrigit: ille indignāter qđ a se aliquid poscas ⁊ qđ se
stāte recūbas: aut nō vident famuli defectū mēse: aut si vidēt
negligūt tñ emēdare. Sepe enī tibi vinū uel panis deerit: nec
tñ aliqđ istoz poscere audebis. Si uel aquā ut vinū dones uel
acetū ut piscē mergas: uel sal ut carnes aspergas: vnq; pecozū
importun⁹ diceris. Enumero tibi sedētiū tedia. Sz multo ma
iora illoz sunt qui stātes seruiūt: ⁊ quotiēs aliquid mordeas ip
si tecū hiant: ⁊ aerē solū capiunt: qui solū pascunt cenatū reli
quīs. Sed accipe molestias alias. Sūt in curia diuerse dapee.
Nā raro minus quatuor: ferculis cena parat. At ista nunq; ut
optares ex ordine dabunt: semp qđ vltimū velles erit primum
cū pane satur ⁊ vrī plenus dorso fueris: tunc cibaria meliora
porrigent: ut uel stomachatus renuas: uel ad crapulā cuz tuo
maximo dāno comedas. Qđ si quis casus meliores epulas inī
tio mēse cōcesserit: mor ille ex oculis auferent. Est enī magna
ministris diligētia: ne diuti⁹ res p̄ciosiores esse in mēsa pmit
tāt. Nā ⁊ in ponēdo tardiusculi: ⁊ in leuando celerrimi sunt.
Aspice insup i parapside quot man⁹ enatāt circa carnes: quot

cultelli festināt: quale periculū illic manū apponere: nisi quis
cyrothecā ferreā receperit. sicut apud Strigoniensē archiepī
scopū illū qui ante presentē secūsus fuit Florentinū quenda
fecisse cōmemorāt. Cōtigit enī ut nōnūq̃ alienū quis digitū
uel portiunculā manū acceperit atq; momorderit: vituli carnē
uel bouis crīstīmās: mēse in curiis vndiq; circūdantē edētib?
cābaria supra caput tuū ⁊ humeros afferunt. sepeq; sup te ius
totū effundit. hic te p̃mit: is raptat ⁊ in faciē tuā vomit: inter
ferculū ⁊ ferculū magna fit mora: tēpusq; longū expectādo cō
sumit: cū intellectū nec spūere nec screare potes: nili scurrarū
numero uel hī. Nunq̃ certa comedēdi est hora. si tñ in ip̃o mē
se iūtio nō affueris cena mulctaberis: aut iurgiis afficeris a
cerbis inter hec nec pozos: neq; cepe: neq; alliū q; venenū ab
Horatio dī comedere poteris. nec igit que p̃ncipes edūt. nā il
la tuū ventrē dedignant: nec que rustici vorāt: q; vetozē dñis
ingerūt gustare pmitteris. Crassis igit illis ⁊ nullo sapore cō
ditis vteris dapibus. in quibus si voluptas esset aliqua cessā
ret. tñ q; continue sunt ⁊ imutabiles. Nā voluptates ut Iuue
nalis affirmat rarioꝝ vsus cōmendat. At in his reb? tantū de
est ut gaudiū aliqđ intercedat ut male iudicare nō existimez:
qui summā in eis miserā summāq; cordis afflictioꝝ posuerit.
Sed stultū atq; imperitū vulgus hec tedia nō aīaduertit: so
lūq; suspensas auro vestes ac sublimes respicit in equis mili
tes. Et cū opes argentū aurū: famuloꝝ cateruas ⁊ ornatū erte
riorē intueit. miserias interiores nequaquā p̃siderat. At Sene
ca summa prudentia vir: Isti inquit quos pro felicibus aspici
tis: si nō que cernunt sed que latēt videritis miseri sunt: surdi
di: turpes: ad similitudinē suoz parietū extrīsecus culti. Quo
fit ut curialibus qui p̃pter irritamēta gule p̃ncipibus seruiūt
ne dū ciues priuatos: qui cū iocunda cōinge inter quā dulces
liberos caste ac parce comedūt. Vel rucolas: qui medias in
ter oues castaneas de clunibus apri: iam piscē assum: iā p̃gela
tū aromatico iure ad nos mittet: iam pullū gallinacē: iāz du

as auiculas destinabit. Sed euanesceit ois cogitatus tuus. Nā
curialibus nihil horū porrigit: nisi fortasse ad cruciatū tuū ali
quid socio tibi assidenti mitteret: quo scires illum te principi
meliorē. Nonnunquā tibi tantillū dabit nō quo te satieris sed
quo magis afficiaris tedio quā suaves sint epule principis: scies
panem ante dñm niueuz: ac molli filigine factum aspicias: ad
quē pistandū proprius eligit et magno stipendio retinet. arto
copus quē si tangere volueris increpatus percutieris: qui pa
nē tui canistri nō receperis: nec intactuz heri dimiseris. Quā si
ver fuerit et optata tonitrua cenas maiores reddiderūt: radū
tur tubera: terre pocula credas. nāq; in vno furtū timeat in al
tero fractura. Potabis igit ex ligno citho nigro antiquo feti
do: in cuius fundo fer cōcreta est: quibus sepe minxisse dñi cō
sueuerūt. Nec tibi vni cithus dabitur: ut si velis uel aquaz mi
scias uel purū bibas: sed in cōi potabis atq; ibi mordebis: vbi
nunc uel pediculosa barba: uel saluosum labiū: uel imundissi
dentes fuerūt. Interea vinū antiquū in tua presentia regi pro
pinabit: cui? tanta fragrantia est ut ei? odore tota dom? reple
atur. Bibet is muscatellū maluatīcū: ex gallijs: et matigali: et
riparia genuēsi: ex vngaria: atq; ex ipsa grecia sibi afferri vina
iubebit: nec vnquā tibi uel minimū cyathū cōcauit. Quis cardī
aca passione crucieris. Quā si bonū vinū ante te sit non tñ iocun
de sapiet: cū melioris fragrantia tue hauserint nares. Velles
nonnunquā bibere sed nō audes nisi maiores incipiāt. Nec famu
li vinū apponent nisi post mediū mense. Quā si ante petieris: et
importunus et petulans et ebriosus iudicaberis. Nec sine igno
minia qd postulas obtinebis: nec ad tuaz sed ad maiorū sitim
potabis. Vinū postquā in mensa fuerit per multas manus tran
sibit antequā ad te veniat: nec spes mudari cithum dum pincer
ne remiscunt. Quis in fundo fer hereat: uel intus aliquis ructa
uerit. Nam sicut in tēplis aque benedictae super infundit: sic in
atrijs principū vinaria vasa quibus familie potāt in āno semel
euacuata mudant: nec in vino tñ sed in aqua quoq; cruciatu

ineſt. Nā ſi ſtomachus dñi ut Iuuenalis inquit: ſeruet potuq;
ciboq; frigidior geticis petiſ decocta pruinis. Quibuſdam in
eſtatē ſeruat glacies: atq; hac in feruoribus vina frigefiūt: nec
tibi minima portio dabit maiorē ſiti cruciaberis: q; vidēdo ni
hil guſtabis. Quid tibi de mappis dicā nigris laceris vinctis:
que ne dū tibi faſtidiū moueāt ſed manibus applicanť teq; ſe
quunt ſi qñ te volueris tergere: q; plures veriti madidas pin
gui iure manus in ppijs deliccant veſtibus. Hinc eſt illud ab
domē qđ in pectoralib; curialiū cernis: ut ſatius ſit in ſtabulis
porcor; q̃ in curijs comedere dñor;. Nā menſalia illa mūda ſe
ricea duplicata ſolis pñcipib; ſeruūt: ⁊ indies mutāť: tua trū
cis affira tādiu diſcerni a menſa poſſint. Audi nūc cibaria et
ſume voluptatez ſi potes. Nulla tibi alia mactanť aīalia q̃ bo
ues: capre: porci: uel vřli: nec iſta recentia uel paululū trita: ſed
poſt q̃ fetere ceperūt diſpēſatores emere ſolēt. Nā quo mīoris
emūt eo magis furant. Carnes tue frigide: bis cocte: imunde
inſipide: fetētes: fumo ⁊ carbonib; plene: nullis cōdimētis: nul
lis ſaſamētis ſpēbuſq; nullis appaſate: caules putride: marcē
tes ⁊ muſcide: legumina ſemicoccta: cicera piſis fabis lentibus
interdū puluerib; atq; cinerib; micta. Caſeus raro ad te vēit.
Aut ſi venit vīuus eſt plen; vermibus: vñdīq; perforatus: ſitu
ſqualidus: ſaxo durior: butirū fetidū: lardūq; rācidum tua ſer
cula condit. Qua nunc apponunt tibi cū iaz pullos alunt. Pi
ra ⁊ poma marcida: que nīli tu comederis porcor; eſca fuiſſent
Oleum quo tibi excoquunt ſercula de lampadibus ſumit: uel
lucernis: cuius fetore fugari ſerpentes poſſent. quale illud fu
iſſe ⁊ vſq; a Lybia deferunt Boletti optimi: quales edere ſole
bat Claudius ante illum: in quo venenū vroz ſibi poſſerit. Cu
rialibus autem viles ⁊ ancipites fungi ponunt ⁊ in quibus ſe
pe mors edit. Poma pñcipis talia ſunt qualia ſorores dicun
tur Hesperides habuiſſe: ⁊ in hiſ ſolum oblectari potes. tam
enim odorifera ſunt ut non ſoli propinquos: ſed longe etiam
ſtantes odore ſuo perfundunt. Tāgere tñ illa nō poteris aut

molles ⁊ mitia poma cū lacte rorātes: nitidi fluminis rīdas
exhauriūt. Sed ipsos quoq; qui in crepidinibus petraꝝ uel in
pontibus: uel ad ecclesiaꝝ ualuas mēdicant sine cunctatiōe p̄
ponā: cū illis nec ex sn̄ia succedat qđ appetūt: nec si successerit
meliores p̄pterea beatiore sue fiant. Sunt igit̄ oēs stulti q ob
hās causas in regiū famulatū sese recipiunt.

Eterū cum ab initio dixerimus quosdam esse qui tanq̃
anīme cōsulturi regalibus sese dedunt obsequiis. Esti
mant enim cōsulendo regibus vtilitatē rei promouēdo: pupil
li ⁊ viduarū tuendo causas: afflictis ⁊ inopibus succurrendo:
tanto magis deo placere quanto maiore tedio ista peragunt.
Respondendū est etiam his ne qui stultiores sunt alijs sapien
tiores omnibus videant̄. q̃uis neminē adhuc cognouerit qui
non suū aliquod tēporale cōmodū apud reges insectaret. Fin
gamus tamē aliquem fore quē sola salutis anīme ratio moue
rit. An ita est ut hoc in curia sibi possit obtinere: Consulemus
ne nos viro bono in obsequio ut se regis īmergat? Putabim?
ne sic anīmā lucre fieri mihi bercule: non fit verisimile in curi
is principū: vbi tot vitia regnant: vbi tot irritamenta ab exer
cicio virtutū subducunt virum aliquē bonum posse perseuera
re. Namq; ut sessor bonus in equo retrogrado uel calcitroso ex
cutiet̄ dilabeturq; tandem sic vir bonus ⁊ iustus apud reges
diffluet: uel īmunitus rerū licentia ac fluxu: ⁊ tot īmunditi s
tum vitiōrū: tum hominū circūuentus declinabit a viā: et in
scopulos ruet ventorū viribus actus ⁊ tempestatū. quod cum
Plato in Atheniensi curia persperisset: fugere potius statuit
q̃ inter tot vitiōrū inquinamenta morari. Cognoscito igit̄ te
ipsum qui sequi curiā statuis: ⁊ an Platone sis maior animad
uertito: an virum p̄us tibi q̃ illi sit ad resistendū male cōsue
tudinī: oportet in curiis obsequi: omnibus cōmunicare quod
habes: seruire tēporibus: versare naturam ⁊ regere: nec non te
ipsum huc ⁊ illuc torquere ⁊ flectere: cum tristibus seuerere: cuꝫ
remissis iocunde: cum senibus grauiter: cum iuuenibus comi

ter: cū faciozosis audacter: cū libidiosis luxuriose viuere. q̄ nī
si feceris: nec magn⁹ in curia: nec diuturn⁹ esse poteris. Sz re/
plicabis mibi fortasse illū ip̄m Platonē quē fugisse curiā sup̄
us scripsi. Posterī? tñ ad Dionisiū sicilie tyrānū puenisse illiq̄
seruisse. Sic ē ut ais. sz vide qd obtigerit. Namq̄ vocat⁹ ab illo
per doctrine sp̄m cū tyrāni vitia corripuisset: tyranni fraude
venūdat⁹ est. Nec is solus ex sapiētib⁹ irā p̄cipis exptus est.
Nā ⁊ Xenonē philosophū senē admodū phalaris tyrān⁹ omī
cruciat⁹ genere dilacerauit. Anaxagozas nobil⁹ phūs ab Ana/
creonte cyprioz rege occisus est. Boetius iussu Theodorici re/
gis interiit. Lōga mora esset si quos viros bonos necari p̄nci/
pes iusserūt enumerare volueri: nec mibi quispiā uel Moysen
uel Heliseū uel aliū quēpiā phōz cōmemorauerit: q̄si ⁊ sibi lice
at qd̄ viris diuinis pmissuz extitit. Nec illi cū regib⁹ māserūt:
sz functi legatiōe quā deus eis mādauerat abierūt. Solus Jo/
seph apud Pharaonē morat⁹ est: quē ordiatio diuina pro salu
te ppli illuc trāsmiserat ⁊ venūdatio fraterna. Fatebor ⁊ Mau
ritiū ⁊ Martinū militasse ac p̄ncipib⁹ seruuisse. Sz ille q̄p̄zi/
mū xp̄ian⁹ cognit⁹ est: cū tota mor legiōe thebea trūcat⁹ est ca
p̄ite. Hic ut vir fact⁹ est ⁊ regia castra dimisit: ⁊ in obsequium
dei se seq̄strauit. Sciebat enī vir scūs qz pupilloz ⁊ viduaz cau
se ad p̄ncipes nō egrediunt⁹: qz nunq̄ apud reges cā pauperū
defendit⁹: qz venalis est oīs iusticia: qz impudic⁹ est oīs fmo
qz nulla misericordia: nullus religiōis zelus: nulla caritas: sz
inuidia ⁊ ambitio tātūmodo dñat. Quib⁹ obistere fortissi
mū fuerit: ⁊ plus diuina q̄ humana sapiētia. Et q̄uis esset Mar/
tin⁹ ipse sanctissim⁹: possetq̄ sua virtute supare malitiā: ampli⁹
tñ militiā nec per se voluit seq̄: nec alijs imitādā suo exemplo
demonstrare: nec saluator noster xp̄s interrogat⁹ quid faciendū
esset ad vitā psequēdā: vade dicit ⁊ regib⁹ seruito: sed vade in
qt ⁊ v̄de oīa q̄ habes ⁊ seq̄re me nō p̄ncipē: nō regē sed me: nō
curiā sz me inq̄ seq̄re. Videas igr̄ tibi vir bone qui p̄pter aīaz
sequeris curiā: ne p̄pter curiā illā perdas: qz multi sunt ibi la

quei: multa offendicula: multe insidie demonū. Durū est am-
bitionē frenare. auaritiā cōpescere: inuidiā domare: iram co-
hibere. lururiā coartare: dum semp inter ista verferis. Siquis
tamē adeo sit creditū talentū nouit vincere: ut ista possit ⁊ tan-
quā sol imaculatus in luto versari: si potest picē tangere ⁊ ab
ea nō inquinari: si potest ignē ingredi ⁊ non vrit: nō illū sequi
curiam prohibeo. Nam meritū tanto grandius assequet quāto
periculosius militauit. Sed persuasum est mihi neminē esse q-
curie seruiendo nō potius vincat a vitijs q̄ vitia vincet. Do-
ciles imitandis ut Iuuenalis verba recenseā: turpibus ⁊ pra-
uis oēs sumus in gen. quoq; diuinū oraculū est in hūc modū.
Sensus enī ⁊ cogitatio hūani cordis in malū pna sunt ab ado-
lescētia. Ad suaseriz: igit vlli in curijs imorandū. Nam ⁊ aīa ut
dici discrimini magno supponit: ⁊ vita sepe ante tēpus amit-
tit. qm̄ uel pncipū desiderio fauebis: ac vltro suis vitijs arride-
bis ⁊ aīa perdidisti: uel increpabis malos mores: accusabisq;
scelera ⁊ in re irā pncipis experieris. Cyrus persarū rex Arpa-
li familiari suo admodū ante caro ob deprehensuz in se vitiuz
filios epulādos in cōuiuio dedit. Cambises eiusdē ex carissi-
mis: qui se de ebrietate corripuerat filium sagitta transfixit.
Ne tu mihi Aristotelē obiciās summū philosophū Alexandri
magni castra sequentē. Nescis enī quā voluptate hoc egerit
⁊ an sibi libertas fuerit aliter faciendi. Et secuti sunt Alexan-
drum cōplures alij Calisthenes philosophus: Critus frater:
Callactaneus: Lysimachus miles ⁊ philosophus insignis. Ca-
listhenos dum adorari more persico Alexandruz prohibet: trū-
catis manibus ⁊ pedibus: effossis oculis: ⁊ auribus amputa-
tis miseram vitam in carcere ducere cogebatur. Cui cum Lys-
machus in remedium erūnarum venenum obtulisset: leoni ob-
iectus est. Crito cum Alexandrum Philippi patris laudibus
detrahentem: redarguisset ab eodem ut supra retuli: in conui-
uio est occisus. Sunt igitur stulti meo iudicio: et ut arbitror
tuo Iohannes amantissime: et qui propter superiores causas

et qui propter anime lucrū seruitia principis amplectuntur: quoniam uel quod querunt non inueniunt: uel per viam spinosam et anticipiter pergunt: cum ad finem quem cupiunt tutissimis possint et quicquid erissimis itineribus proficisci. Eset ergo iam satisfactum his que ab initio proposuimus: possemus iam epistolam claudere. Sed sunt adhuc alie quamplures molestie curialium: de quibus non erit ab re quam breuiter meminisse: plurima inter dormiendum sunt tedia. Sepe in asseribus dormiendum est: in paleis: in lapidibus: nudoque solo: in vento: in pluuia: in frigoribus: si plumas fueris assecutus: ad pediculos pulices culices et alias infinitas uel mordentes uel deterrere fetentes bestiolas te prepara: nunquam solus dormies: nisi cum socium cuperes: linteamina immunda: fetida: lacerata: et quibus nuprime pestilentia sunt mortui tibi dabuntur. Comes adiungetur scabiosus qui se tota nocte fricabit: alius tussitabit: alius fetido flatu te purgebit. Interdum et leprosus tibi commiscebitur. Alius frigidus est et vestimenta ad se rapit: alius febre calidus et lodice cum omni tegimento supra te iacit: semper uel ille tibi molestus erit uel tu illi uideberis tediosus. Dormiunt frequenter in comitiis ubi uel decem sunt uel viginti: ubi unus stertit: alter pediat: alius calces iactat: nunquam ante medium noctis est silentium. Veniunt ebrii dormitum confabulantur: garrunt: raptant: rixantur: pugnant: et se inuicem cedunt. Surgunt mingentes sepe: apud stabula sunt cubacula tua: et equos fremitates uel se mordentes audis: nunquam scies ubi iacere debeas nisi domini dormitum iuerit: sunt in diuersis multi aduene: multi ignoti: et uita curialium plerumque in hospitibus publicis finit: ubi continuo fures timendi uel formidandi sicarii sunt: neque res tuas unquam tam diligenter custodies quin aliquid detractum reperiās. Nam et ipsi fures in thalamo tuo dormiunt: et te sopito assurgunt resque tuas sub te quoque iacentes eripiunt. Ad sunt meretrices: ancille: lenones: ioculatores: lusores: parasiti qui iurgia continuo pludunt: tantusque clamor exoritur: ut nedum dormire sed nec qui prope te est loquentem socium intelligere queas. Adde loquacitatem eorum qui nocte quam longum est nunquam quiescunt. Absentem cecitat amicum: ut flaccus ait: mul

ta pluit? vappa nauta atq; viator. Nulla dormiēti qes dat: q
si vnq; rumores ⁊ alia mala somn? viceret ac oculos claudere ce
peris euestigio reuocaberis: ⁊ aliquo casu surgere cōpelleris.
credo te ista millies esse exptū: iōq; suz breuior. Sz alia accipe
q̄ inter hospitandū sūt tedia marescale? orādus ē ac p̄cio cōdu
cēd?: rogādiq; serui ei? ⁊ alliciēdi mūerib? ut hospitium tibi tol
lerabile p̄beāt: q; si p̄miserit nō tñ implebūt: teq; uel ī remotissi
mis locis: uel ī fetidissimis ganeis collocabūt. Interdū ⁊ bo
nestū locū quē dedit ut deseras ⁊ alteri cedas minis ac vi cogz
sz eēt tollerabile fortasse marescalco caput iflecter cui? ē offm
nō inhōestū. Et sordidos hoīes seq; atq; his supplicare ⁊ offer
re pecuniā grauissimū ē. nec tñ hoc potes effugere. nā ⁊ coqs
⁊ pistorib? ⁊ frumētarijs ⁊ blabi viniq; distributo:ib? hūiliare
ut te hūilies oportet ⁊ ipsoz beniuolētiā emere. Quid hostiar
um referā: heu quotiēs ille vlnas in pect? detrudet tuū. quoti
ens te pugno uel calce repellet: quotiēs vbi te viderit veniētē
portā q̄ patebat statī recludet: quotiēs te excluso q̄uis aux de
deris uel mimū uel surrā uel emulū tuū intromittet: quotiēs
tibi uel dormire p̄ncipē: uel in cōsilio esse: uel egrotare mētīt.
Quid de motu castroz dicā. qs tormēta q̄ nūc incidūt possit
enumerare. quāta equoz ē cura: q̄ta armoz: quot vrgēt angu
stie. Trāseūda sunt alta fluīa: pōtes ancipites ascēdēdi. eq̄tā
dū in tenebris: in pluuiā: in v̄eto: in niuib?: in luto: in glaciē
in fluminib?: in spinis: in nemo:ib?: in saris: in p̄cipitijs: ī ab
ruptis collū: inter latrones: iter hostes: nūq; cert? est p̄ncipis
recessus. fama nōnūq; vagat in crastinū esse castra remouēda
Cūq; accinct? es vie mutat opinio. q; si forte impat? fueris re
pēte fiet recessus: ibitq; cū paucis ⁊ seq; pene festināter oēs iu
bebit. Idq; tūc potissime cū uel egrotabis: uel medicinā supse
ris: uel sanguinē diminureis. aut equi aut famuli tui min? dis
positi fuerit: si qs ⁊ stādī ul' recedēdi certitudinē hīe voluerit
ex cauponib? uel meretricib? meli? instruet q̄ ex alijs. nūq;
quo sit eūdū scies nisi postq; pueneris. Credit summa luce res

abitur? tūc q̄ oēs in equis expectāt: et ad merīdiē vsq; tā mult
q̄ equi et curr? onerati manēt: sepeq; onera tāq; decepti depo
nūt. cū x̄o iter arreptū est. In his locis potissime mālio fit vbi
nec vīna sunt nec cibaria: nec in q̄bus recipi queas diuerforia
Vbi x̄o vberti oīa suppetūt nūq; post biduū castra manebunt
Est enī regib? tediū quotiēs multitudinē letā audiūt. Contra
x̄o ex angustiis afflictōeq; plebis solatia suscipiūt. Jōq; nōnū
q̄ mille passus p̄ficiunt interdū quīnginta milia passus ob
ambulabūt. Gaudebūtq; cū te uel familiarē pdidisse uel equū
accipiēt: uel cū te p̄cipitatū in fluīa uel frigore obriguisse: uel
estu defecisse p̄gnouerit. cū ipsi et p̄ frigus et p̄ calorem armati ex
ierint. In castrorū p̄terea p̄cessu quot p̄ssure sunt: quot calces:
quot trusiōes. quot casus: quot irrisiōes quot blasphemie: nūc
tu? equus aliū cedit et in te culpa referē. nūc tu? ledit et afficie
ris dāno. litigāt inuicē famuli et in bellū descendūt dñi. Inter
dū fuare ordinē oportet nusq; cedere loco licet festinādūz cū
ali) festināt: tardandūq; cū ali) tardāt. nec p̄pe te erit quē ve
lis amicū: nec ad eū vbi sit poteris ire. Si quo cāu cecideris ne
mo te colliget: s; vnīuerso exercitu calcaberis: et tā tu q̄ equus
in puluerē redigeris. nūc in locis palustrib? et ī luto castra po
nunt: nūc in arena locoq; sterili ex quo nec lignatū nec aq̄tu
absq; magno discricie p̄gredi q̄as: tūc aut estas erit et caloribus
exureris: cicadis obtūderis: culicib? mordeberis: serpētib? in
toricaberis: fetozib? ac exhalatiōib? pessimis cruciaberis. Aut
est hiems et tecto atq; vestib? nudus p̄bis. q̄ si tu forsan euase
ris: famuli tñ et equi supesse nō poterūt. Adde cū p̄pe sunt ho
stes maiores molestias: nūc vitādos lapides: nūc sagittas ti
mēdas: nūc fures formidādos: nūc latrones: nūc insult? est fa
ciēdus in hostes: nūc cauēdū est ne hostes ipsi officiāt insultā
tes. In armis edēdū est: in armis dormiēdū: semp in vallo ca
strorū ī portis excubie sunt habēde. nūq; hora q̄eta est: nūq; in
pace manere licet: nūq; tube nūq; cornua tacent: nūq; insidie
cessāt: quotiēs itur ad muros: uel cū duo p̄currūt exercit? quā

ta trepidatio ē: quot clamores. nūc erigunt machie: nūc feruntur tribuli: cōcurrunt iacula fodiunt missilibus scuta. Cōcurrunt enses: sub illo equus occidit: hic cōfossus telo ruina minuat: illi caput auferit: huic manus amputat: quidā calcant inter equos: quidā in foueis iacet exangues: mille facies mortis ubiq; vident: nō hic misericordia est: nō benignitas: nō humanitas. sed ille vir bonus: ille miles egregius: ille fortissimus creditur impator: qui plures sua manu necauit. quiq; cruentū gladium ex pluriū viroꝝ iugulis eduxit. Sūt equestres pugne: sunt pedestres: sunt nauales: sunt murales: ubiq; res sunt horrende: et facies inferni similis. Nihil ibi lucrari absq; iniuria proximi potes. nec tua sunt q̄ bellis querunt iniustis: ut fere sunt oīa que inter domesticos fidei cōmittunt. Perdere aut illic nedū res sed vitā et animā potes. Nec tute vitare posse bellū confidas in quo tuus rex interfuerit: Nemo se mare vitaturū speret cū rex nauigauerit: aut comitandus rex est: aut amittendus inter tot tātasq; difficultates: aut iuuenis es et suffere insolitas res nō potes: aut antiquus et deficientibus viribus nec inedia nec sitim nec laborē sustinere vales. Pretereo morbos qui dū sic agimur nos aggrediūt: quibus coacti uel in via deserimur uel inter ignotos plerūq; diē claudunt: qui domi manētes per multos annos viuere potuissent. Sed redeam? iam ad vrbes: simus in amplo spacioq; loco quiescat curia: deerūt ne propterea cruciatus: an nō fiet indies noua edicta et cōstitutiōes noue: quibus ut te coaptas singulis diebus de nouo incipies viuere: siue rex sedeat siue stet: tibi tñ semper erit standū: nec vllā tuis tibijs poteris dare quietē. sed nōnunq; sedēs temerarius iudicaberis. Quid xō in stipēdijs erigēdis: quāta morositas: quātaq; diminutio est. nunq; in tpe dat: nunq; integru nūc ad istū nunc ad illū remitteris: diuersisq; mēdacijs illuderis. Multa sunt propter que magnifico Gaspari cācellario tenetor. s; in hoc quoq; sue magnificētie suz obnoxius: qz me non patitur salario meo frustrari sicut alios video: qui suū genuū frau-

dātes nūq̃ stipē recipiūt nisi distributozē donauerit. nec vll⁹
est qui tā clara puētōis sue capla faciat: ut ad volūtātē officia/
liū nō recipiāt interpretatiōz qui sunt oēs auri corosores. S; iā
de nc̃ijs aliqd dicam⁹ q̃ t ipsi curialiū tormēta eraugēt: nunc
hoc nūc illud ipetrari libi potētes sūt: qui ex grā p̃ncipis pmo
uere p̃pinquos possent. S; tales sūt t p̃sanguinei: ut ul⁹ eis bñ
facere nō audeāt. uel si audeāt infamiā p̃p̃i t indignationē s̃
se dei sustineāt. Quid q̃ amorē in se p̃ncipis nemo rez asseq̃t
nāq; ut Socrates in eo quē de regno scripsit libro testat⁹: p̃n/
cipes neminē nisi icōsulto quodā ipeta diligūt. q̃ si quē amāt
nō ut amicū diligūt. Inter pares enī amicitia x̃sa: sed eo mō
amāt quo t canes t equos diligūt: fructū ut ex inde suscipiāt.
qd̃ dixi: errauī certe: multo plus equ⁹ aut canis q̃ bō diligīt.
mortuo qppe viro mor vir ali⁹ adest q̃ locū defuncti magnis p̃
cib⁹ sibi admitti postulat. At canis ul⁹ equi mortui vice nō sup
plebit ali⁹: nisi uel empt⁹ p̃cio uel grā. Paq; adhuc dixi cū nedū
nō dolēda s; optāda mors tua p̃ncipi sit q̃ diuti⁹ seruisti. aut
enī pro lōgis obseq̃is nō te remunerauerit t solui⁹ obligatio
morte tua: dulceq; suo ex ore sonabit: ach si mortu⁹ non fuisset
bō ille: magnis euz mūerib⁹ donasset: aut largit⁹ est tibi pluri
ma q̃ te mortuo recuperare se sperat. vir enī hodie diues aliquis
mori⁹ cui p̃ncipes nō succedāt S; audi iā quot iminēt tibi mo
lestie p̃pter p̃sonā p̃ncipis. raro nedū inter p̃ncipes s; inter p̃/
uatos quoq; vir bon⁹ repit Cicero in diuinationū libris: Si q̃
rarissime fiūt mōstra putāda sunt inqt magis mōstrū erit vir
bon⁹ q̃ p̃tus mule. Astipulat⁹ huic sñe Iuuenalis q̃ l; p̃ri⁹ di
xisset: rari qppe boni vir nūero sunt totidē quot thebaz porte
uel diuitis hostia nili. postea tñ quasi septē repiri nō possent:
ampli⁹ se restrinxit dicēs: Egregiū sanctūq; vir si cerno bimē
bri ut mōstrū puero t mirati sub aratro piscib⁹ innētis et fete
cōparo mule. Nec diuina scriptura remissior ē. Si quidē apud
Paulū p̃phete x̃ba relata sūt. Est aut de⁹ verax oīs bō mēdar
Et iterū scriptū est: q; nō iust⁹ quis q̃: nō est intelligēs nō est

requirēs deū. Accurrit? nō est q faciat bonū nō est vsq; ad vnū
Vides ut oratores ac poete cū sacra scriptura pcordāt: videsne
ut rari boni: mali xō infiniti sunt. Si ergo rex tu? mal? fuerit
dolebis ei? infamiā eiusq; vitijs cruciaberis. Si auar? ē ange/
geris: q; nec te pmiat nec alios bñ meritos. Et q; pñma negli/
git ne sumptū faciat. Si liberalior ē times ne pfusione nimia
oblimet erariū. Si crudel vereris ne in te tuosq; seuiat. Si pi?
egre fers: q; nō vlscit in iurias. Si audax picula reformidas.
Si rector hostib? inuides q sibi semp insultāt. Si loquax: mul/
tiloquū esse nō absq; peccato cognosces. Si tacit? dicis q; nec
amicos nec fuitores xbis scit retinere. Si vinolentus accusas
ebrietatē. Si vino nō vti? q; parū sit let? grauaris. Si luxurie
cultor ē: doles q; pñmis iniuriat. Si se ias fugit: dicis nō esse
vix. Si paucos ad se admittit: displicet tibi inter illos nō esse
Si cōis est oibus irascēris q; tā reliqs q; tibi sit familiaris. Si
enī ex pte bon? est qd mōstrū fuerit: cū tu sis mal? doles: q; tu
is vitijs nō alludit. Aut si tu quoq; sis bon? quēadmodū ē dis/
ficile: dolebis pncipi bono nō arridere fortunā: sempq; anxius
eris suo statui. Egrotabis cū eo qm nō tā filio suo pater affici
tur q; bono pncipi bon? seru?. Cui 7 si fortūa fauerit: nunc mu/
tationē nūc insidias times: nec domies vnq; nec vigilabis in
pace. Est insup magna viroz recreatio mētis secessus: cū se ali
qs retrahit in solitariū locū: ac uel meditat: uel legit: uel scri/
bit: totūq; se musis pber: 7 nūc Platōez: nūc Aristotelē nūc Tu/
liū: nunc Virgī iū: nūc alios doctores iā dudū mortuos s; fa/
ma viuētes 7 scriptis alloquit. S; hac voluptate pūati sunt cu/
riales q; semp in ocio sunt: in clamorib?: in tumultib?. Si tibi
nōnūq; pculā mēse delegeris in q; uel legas aliqd uel scribis
mor alijs instabit q; te veret. Et si alij cessauerint non aberit
dispēsator qui ppe te pntū faciat: eraq; moueat. nusq; tibi an/
gul? patebit quiet? in quo possis cū Scipiōe dicere: Aūq; mi/
nus sol? q; cū sol?. Oportet te pscis illis sanctisq; viris carere:
atq; iter boies viuere quos recti? bestias omī vtute carentes

appellaueris. Sūt qui dicūt filios suos idcirco p̄ncipib⁹ trade
re ut mores ediscāt: fiantq; v̄tute p̄stātes. meli⁹ dicerēt ad in
telligendā malitiā turpitudinēq; discendā se filios trāsmis
se. Sunt enī in curijs vitiolissimī iuuenes sermōes inhonesti:
ille luxuriā cōmendat: ⁊ qđ detestabilius est sermone cōtinuo
ac ope ut arbitror sodomiā applaudūt: ille verocitatem. nemo
de v̄tute se iactat: s; aut v̄ginē violasse: aut stuprasse nuptam:
aut emulū occidisse: aut rapina sese aliqd nactū gl̄abit. q̄ sce
lera sic adolescētes imitant atq; imbibūt ut nūq; postea dimit
tāt. Nec te putes adolescentē pudicū sobriū ⁊ verecundū ⁊ bñ
moratū apud p̄ncipes inuenire. oēs h̄mōi sunt q̄les magistrī.
Uex ē enī qđ Terētius ait: ad peiorē plerūq; ptē aīn applica
ri. Si quis ad eā rez magistrū sortit⁹ sit improbū: sic natura iu
bet veloci⁹: ⁊ citius eos corūpunt exēpla mala cum animū ma
gnis auctoribus subeunt. Refero marīas deo grates qui mihi
iam viro sequēdi p̄ncipes animū tradidit: cū iam a parētib⁹
virtutes aliq; sic acceperā ut ampli⁹ amittere nō possez. Qz si
aliud nō est hoc saltē habeo: qz nōnullas didici l̄ras: quaz es
sem oīno ignarus si pueritiā meā curia suscepisset. Est enī in
curijs p̄ncipū vitiosum l̄ras nosse: ⁊ pro loco ducit disertus.
Est itaq; magna litteratorū molestia cū se contēpnī per oīa vi
derint: ⁊ res marīas ab ipsis dirigi: ne dicā ego negligi: qz vir
inter manus ⁊ pedes quot habēt digitos norūt in curiam dor
ctos ac latino loquētes venisse vidēt quos ipsi nequeūt intelli
gere. Quid p̄terea de p̄sciētia tua dicā que semp̄ iquieta ē: sem
perq; te mordet: cū tu te scias multis vitioz illecebris inquina
tū: nullū graui⁹ supplitiū ut Seneca scribit q̄ p̄sciētiā. Hinc
Iuuenalis: Cū tñ hos tu euasisse putas quos diri conscia facti
Mens h; attonitos ⁊ surdo v̄bere cedit. Occultū quotiēs aīo
toratore flagellū. Penaq; tā vehemēs ac m̄lto senior illis. Quos
⁊ cedit⁹ grauis iuenit ⁊ rhamātus. Nocte dieq; suū gestare
in pectore testē. S; audi obsecro Ciceronē pro sergio roscio cui⁹
hec si memi v̄ba sūt: Sua quēq; fraus ⁊ su⁹ terror maxie verat

suū quēq; scelus agitat amētiaq; afficit: male cogitatōesq; p̄sci
entīeq; animi terrēt. he sunt impijs assidue domesticeq; furie
q̄ diesq; noctesq; penas parentū a cōsceleratissimis filijs repe/
tāt Quaq; te vertis oblocutiōes de rege: de p̄siliarijs: de teip̄o
fiūt: cū uel nimis subditi grauant: uel hostes instāt duz curia
in choreis ē: aut in venatōib; occupata. Nullū inter res mūda
nas maius mun⁹ est hoībus a deo p̄cessuz ut Cicero dicit q̄ a/
micicia. Et hoc bono tā suauī tā vtili tā nc̄cio puati sunt curia
les. nāq; vitiosissimi fere sint oēs nō amicicia inter eos esse s;
factio quedā ⁊ cōspiratio pōt. Inueniunt nōnulli industri la/
boriosi curiales. at in his adūbrata nō exp̄ssa sunt signa virtut
tū. vident quidē liberales s; rapinā sequunt. Si sunt casti am
bitiosos inuenies eos atq; supbos. Si humiles ebrii sunt ⁊ ne/
bulones: in nullo xtus est aliqua q̄ mille vitia nō cōmittent.
Arduū est in hac hoīm colluie virū amicicia dignū reperire.
q̄ si quis inuētus fuerit bon⁹ uel regi nō placebit uel magnati
bus: nec ei⁹ vti beniuolētia poteris: q; nō licet in curijs h̄re cō
merciū inter illos q nō sunt accepti. Videbisq; nōnunq; illos
quos diligis ⁊ qui tibi sanguīe sunt p̄iūcti ad suppliciū rapi:
⁊ q̄uis difficile sit tacere cū doleas nec conqueri poteris neq;
h̄scere. Sepeq; cū illo p̄uersari cogaris qui tibi uel patrē ul ma
trē occiderit: si ei⁹ cōditōis fueris ut famulatū possis tenere.
Inuenies fuitores tuos ebrios gulosos rixosos insolētes ime
mores negligētes inertes adulteros homicidas. Si rursus tu
alteri famuleris dñm auarū querelosuz inuidū temulentū lo/
quacē reperies. Discurre per omnes curie status q̄ cōtenti cō
siliarij sunt suis cōsilijs nō acquiescere principes. Quid aiūt
cācellarij cum eoz littere ad honozē regis ⁊ vtilitatem scripte
trāsire nō possunt nisi cozepte ⁊ ex bono ī malū mutare. Quid
magistri curie ⁊ marescalci dum obedientiam non inueniunt.
Quid magistri camere dum eoz cōputa corripunt. Quid ca
pellani dum in celebratione diuinorū officiorum suspendunt.
Quid medici dum negligi sana ⁊ nociua recipi cernūt. Quid

militēs: qđ cubicularij: qđ tubicines dū stipēdia sibi negant.
 Quid coqui qui nil parare sine rephensioe possunt. nullus est
 cui nō sint infinite molestie: atq; ut breuiter dicā: per multas
 tribulatiōes intrāt iusti in gloriā dei. Curiales xō cū multis
 cruriatib; acqrere sibi gehennā studēt. Nihil de clericis ⁊ reli
 giosis dixerim: qui cū Ioseph palliū: cū Matheo theoloniū: cū
 Iohāne sindonē: ⁊ cū samaritana cupiditatis hydriā iussi sūt
 relinqre. Luceo ⁊ illos qui ncōio ⁊ inuiti sequunt curiā ut Ci
 cero pro sexto Roscio dicit: Qđ ego inuit? ⁊ necessario facio:
 nec diu nec diligēter facere possum. Credo iā me promissioni
 mee satisfecisse: q; stultos esse probatur dixi oēs: qui aliā vitā
 habētes in qua possint se honeste traducere: curia; molestias
 sequerent.

¶ Conclusio.

Q; cū ita sit relinquam? hoc pelagus inquietū: nosq; in aliam
 vitā redigamus. Nāq; si pacē cupimus: si ociū diligimus: si no
 bis viuere volum?: si salutē aīe querimus: fugiēda sunt nobis
 atria regū ⁊ aulici tumult?: in quib; nec requies: nec bonarū
 artiū exercitatio: nec xtutis amor: aliquis regnat: sed auaritia
 tm: libido: crudelitas: crapula: inuidia ⁊ ambitio dominatur.
 Quib; vitijs qui sit dedit? nullo se poterit arguēto tueri: qñ
 apud viros doctos ⁊ malus esse cōuincat ⁊ stultus. Vale vir:
 nisi ex curialibus vnus esses meo iudicio prudēs. Prīdie kal
 februa. Anno salutis. M. cccc. xlv. ex pñich.

finis.

Registrum.

¶ Tractatus
 tronibus pergere.

¶ Gesta viroz.
 re. Casus.

¶ Ita prolutus.

